

คำนำ

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร หรือวัดโพธิ์เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยถือเป็นวัดประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ครั้นต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการรวบรวมแหล่งสรรพวิชาความรู้ ศิลปะวิทยาการในแขนงต่าง ๆ อาทิ การนวดแผนไทย ตำรายา ฯลฯ จารึกลงบนแผ่นศิลาประดับไว้ตามศาลารายภายในพระอาราม ซึ่งถือเป็นแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของไทยที่ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดมาจวบจนปัจจุบัน จนองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก ได้ประกาศขึ้นทะเบียนจารึกของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก (Memory of The World) ในบัญชีนานาชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถือเป็นข่าวดีและสร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ

ด้วยการเล็งเห็นถึงคุณค่าความสำคัญดังกล่าว คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารขึ้น ระหว่างวันที่ ๔ - ๘ เมษายน ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารึก ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และศิลปวัตถุภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร ให้เป็นแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทยและเป็นมรดกของชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

คณะกรรมการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารทางวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่แนวทางการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของไทย เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

คณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

กรกฎาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(ก)
รายนามคณะกรรมการ	(ค)
รายนามคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม	(ฉ)
บทที่ ๑ ความเป็นมาของการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก	๑
๑. มรดกความทรงจำแห่งโลก (วัดโพธิ์)	๑
๒. หลักการและเหตุผล	๒
๓. วัตถุประสงค์	๓
บทที่ ๒ การเตรียมการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร	๗
๑. การประชุมและการศึกษาดูงานเพื่อรวบรวมข้อมูล	๗
๒. การแถลงข่าวการจัดโครงการ	๑๒
บทที่ ๓ การจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร	๑๙
๑. พิธีเปิดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก	๒๒
๒. การบรรยายพิเศษ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และรองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	๒๕
๓. การเสวนา เรื่อง การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา	๓๒
๔. พิธีปิดการเสวนา เรื่อง การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา	๔๑
๕. การประเมินผลการจัดเสวนา	๔๓
๖. การจัดกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๕ - วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑	๔๘
บทที่ ๔ ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ และประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดโครงการมรดก ความทรงจำแห่งโลก	๖๑
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก จารึกวัดโพธิ์...เส้นทางสู่มรดกความทรงจำแห่งโลก	(๑)
ภาคผนวก ข รายนามบุคคลและหน่วยงานผู้ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม	(๗)
ภาคผนวก ค สื่อมวลชนรายงานข่าวภายหลังการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก	(๑๗)

บทสรุปผู้บริหาร

งานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) จัดขึ้นตามแผนยุทธศาสตร์งานของคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในคณะกรรมการวิชาการ ด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติในแผนยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด ศาสนสถาน วิถีชีวิตและภูมิปัญญา โดยจัดทำเป็นโครงการ การรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟู จิตรกรรมฝาผนังในศาสนสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้โดยเลือกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) เป็นต้นแบบ มุ่งหวังเพื่อการอนุรักษ์ การสืบสาน และฟื้นฟู รวมทั้งเผยแพร่คุณค่าประโยชน์ของภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการอนุรักษ์เชิงระบบในแผนงานความทรงจำแห่งโลกของยูเนสโก (Memory of the world Programme of UNESCO) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยจัดทำเป็นโครงการ ชื่อ “งานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์)” ขึ้นเพื่อนำเสนอคุณค่าของภูมิปัญญาไทยในวัดโพธิ์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก ในระดับเอเชียแปซิฟิก และระดับนานาชาติมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ และ ๒๕๕๔ ตามลำดับ และเพื่อสร้าง การรับรู้และความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งระดับโลก รวมทั้ง เพื่อหาข้อมูล แนวคิดในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมของชาติเชิงบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดดำเนินการโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) ครั้งนี้ ดำเนินการจัดงานระหว่างวันที่ ๔ – ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ บริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โดยมีลักษณะรูปแบบงานเป็น ๒ ลักษณะคือ ๑. นำเสนอสาระความรู้วิชาการเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในวัดโพธิ์ และความรู้ความเข้าใจในการจัดการงานวัฒนธรรมไทยที่เป็นมาตรฐาน ๒. การสาธิตแสดงกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยให้ชมโดยทั่วกันโดยจัดเต็นท์เพื่อบริการจำหน่ายสินค้าเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยในราคาถูกเป็นพิเศษ และบริการใช้ภูมิปัญญาไทย ด้านการนวดเพื่อการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้แก่ผู้สนใจ

กิจกรรมดังกล่าวทั้งงานวิชาการและกิจกรรมประกอบจัดให้มีทุกวัน โดยบริหารจัดการงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการวิชาการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร มูลนิธิพระพุทธยอดฟ้า มูลนิธิสิริวัฒนภักดี มูลนิธิตั้งตรงจิตร และคณะสงฆ์ของวัดโพธิ์ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ตั้งแต่การเตรียมงาน การปฏิบัติงานจริง จนกระทั่งงานเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม

สำหรับกิจกรรมให้ความรู้ จัดดำเนินการดังนี้ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ บรรยายพิเศษ เรื่อง “การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย ณ วัดโพธิ์” โดย นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม บรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทของการท่องเที่ยวในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ณ วัดโพธิ์” โดย นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา บรรยายพิเศษ เรื่อง การแพทย์แผนไทย : คุณค่าของมรดกความทรงจำแห่งโลก โดย นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และการเสวนาเรื่อง “การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา” วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ เสวนาเรื่อง “เสน่ห์วัดโพธิ์” วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๑ เสวนาเรื่อง นวดไทย คุณค่าภูมิปัญญาสู่มรดกโลก “นวดไทย” ในมุมมองของต่างชาติ (International Perspective on NUAD THAI) และเรื่อง ศิลปินจากวัดโพธิ์ : ตำราแผนนวดของไทย วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑ เสวนาเรื่อง ฤาษีตัดตน มรดกบรรพชนเพื่อการดูแลสุขภาพอย่างร่วมสมัย การบริหารร่างกายด้วยฤาษีตัดตน และเรื่อง ๑๐๐ ตำรับยาดีจากชุมชนภูมิปัญญาไทย สำหรับกิจกรรมการสาธิตต่างๆ นิทรรศการ มีติดตั้งไว้ให้ชมตลอดงานทุกวัน

คณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรมฯ ได้สำรวจความคิดเห็นการจัดการโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก และการเสวนาเรื่อง “การยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา” พบโดยรวมมีความคิดเห็น เห็นด้วยเป็นอย่างมาก ($\bar{x} = ๓.๙๖$) ต่อการยกระดับภูมิปัญญาไทยในวัดโพธิ์ขึ้นสู่ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้ และมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

๑. ควบคุมแลรักษามรดกภูมิปัญญาไทยให้เป็นไปตามแผนการอนุรักษ์อย่างสากล ตามคำแนะนำของ UNESCO
๒. หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาและงานวัฒนธรรม ควรดำเนินการยกระดับสู่ทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นรูปธรรมและโดยเร่งด่วน
๓. กิจกรรมการสาธิต การนวดเพื่อรักษาสุขภาพเป็นที่พึงพอใจต่อผู้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างยิ่ง
๔. การเสวนาในหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้รับการตอบสนอง โดยมีผู้เข้าร่วมฟังเสวนาเนืองแน่นทุกรายการ ประมาณรายการละ ๒๐๐ คน
๕. โดยรวมมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก ทุกกิจกรรมมีประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน

คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
สถานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก พิชิต วรรณเดชคุปต์
ประธานคณะกรรมการ

นายสมพร เทพสิทธา
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายศรีศักดิ์ ว่องสวัสดิ์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลตำรวจโท บุญเรือง ผลพานิชย์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

พลเรือเอก กำธร พุ่มหิรัญ
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย
กรรมการ
และที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร์
กรรมการ
และที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์
กรรมการ
และที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช
เลขานุการคณะกรรมการ

พลอากาศเอก ชงชัย แฉล้มเขตร
โฆษกคณะกรรมการ

นางสาวจินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร
โฆษกคณะกรรมการ

พลโท กู้เกียรติ ศรีนาค
กรรมการ

พลเอก คณิต สาพิทักษ์
กรรมการ

พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
กรรมการ

พลตรี เจริญชัย หินเธาว์
กรรมการ

พลอากาศเอก ชัยพลฤกษ์ ดิษยะศริน
กรรมการ

พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร
กรรมการ

พลเอก ณ์ฐพล นาคพานิชย์
กรรมการ

พลอากาศเอก ถาวร มณีพลฤกษ์
กรรมการ

พลเอก วิชญ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
กรรมการ

พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรตม
กรรมการ

พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ
กรรมการ

พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร
กรรมการ

พลตรี พัลลภ เพ็ญฟู
กรรมการ

พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์ม
กรรมการ

พลเอก สุนทร ขำคมกุล
กรรมการ

พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรียงมย์
กรรมการ

พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ
กรรมการ

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร
กรรมการ

(จ)

รายนามคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

นายศรีศักดิ์ ว่องสงสาร
ประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก วิชญ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
รองประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก ทนงศักดิ์ จินดาลัทธ
อนุกรรมการ

พลโท สมบูรณ์ ศรีรัตน
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์กำโชค เผือกสุวรรณ
อนุกรรมการ

นางจิตราภา สุนทรพิพิธ
อนุกรรมการ

นายประทีป สุนทรารชุน
อนุกรรมการ

นายกีตริรัตน์ คำสุวรรณ
อนุกรรมการ

นางสาวนภาพรประไพ สุจริตกุล
อนุกรรมการ

พันตำรวจเอก ยงยุทธ ภัคดีมงคล
อนุกรรมการ

นายประเทือง เครือหงส์
อนุกรรมการ

นายประสาน หวังรัตนปราณี
อนุกรรมการและเลขานุการ

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม

พลเอก กิตติพงษ์ เกษโกวิท
ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรืองรมย์
รองประธานที่ปรึกษา
คณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง

พลเอก คณิต สาทัทภักษ์
รองประธานที่ปรึกษา
คณะอนุกรรมการ คนที่สอง

พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลโท กุ้เกียรติ ศรีนาคา
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายบรรณิธิ เศรษฐบุตร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลเรือเอก ทวีวุฒิ พงศ์พิพัฒน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

พลอากาศเอก ณรงค์ศักดิ์ สังขพงศ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางสาวจันทน์นัท ชญาตร์ คุงมิตร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางปรีศนา พงษ์ทัตศิริกุล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางเรวดี สกลพานิชย์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางยพริินทร์ วรบุตร
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นางสาวมรกต ณ เชียงใหม่
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สดสันต์ สหธิพิศาล
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายคฑาวุธ ทองไทย
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายสุรพล ผิวบาง
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายพิชญะ เกิดเจริญ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายนพเมศฐ์ เจริญนพวงศ์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นายชูลิทธิ คุปต์วิวัฒน์
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

บทที่ ๑

ความเป็นมาของการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

มรดกความทรงจำแห่งโลก (วัดโพธิ์)

มรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) เป็นมรดกทางเอกสารหรือข้อมูลที่เป็นที่บันทึกไว้ โดยได้ประกาศถ่ายถอดออกมาในรูปการเขียน (จารึก) และรูปภาพลงบนแผ่นศิลาซึ่งมีคุณค่ามากในระดับโลกสมควรอย่างยิ่งที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ไม่ให้สูญสลายเพื่อให้โลกได้ศึกษาค้นคว้าสืบไป โดยมีพระราชดำริจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชการที่ ๑) โปรดให้จารึกเรื่องทรงสร้างวัดพระเชตุพนฯ ตำรับยา และปั้นรูปฤาษี แสดงท่าตัดตนไว้เป็นบริบทแทนราษฎรโดยทั่วกัน

ครั้งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) มีพระราชดำริให้บูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ขึ้นทั้งพระอาราม (พ.ศ. ๒๕๓๗) พระองค์ได้พระราชทานมรดกอันล้ำค่า ซึ่งล้วนเป็นภูมิปัญญาของคนไทยให้เป็นสมบัติของชาติ คือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้บรรดานักปราชญ์ราชบัณฑิตช่วยกันตรวจสอบชำระตำราสรรพวิชาความรู้ต่าง ๆ โดยพิจารณาเลือกสรรแต่เฉพาะฉบับที่ดีถูกต้องตรวจสอบแล้วมาจารึกลงบนแผ่นศิลาประดับไว้ตามอาคารและสิ่งก่อสร้างภายในพระอาราม เช่น พระอุโบสถ พระวิหาร ระเบียงคด และศาลารายต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งกว้างขวางต่อไปยิ่งขึ้นนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ที่มีพระราชดำริว่า "วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เป็นแหล่งเรียนรู้ของมหาชนทุกระดับ ด้วยเหตุนี้จึงมีคำกล่าวที่ว่า วัดพระเชตุพนฯ คือ มหาวิทยาลัยแห่งแรกของเมืองไทย

ด้วยเหตุที่จารึกวัดโพธิ์เป็นหลักฐานการบันทึกที่รวบรวมองค์ความรู้ของสรรพวิทยาการต่าง ๆ อันประกอบด้วยด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี อักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ เวชศาสตร์และสุภาพศาสตร์ จึงเป็นผลทำให้ได้รับการขึ้นชมนยกย่องถึงคุณค่าประโยชน์วิชาการอันยิ่งใหญ่ไปทั่วโลกนี้ทำให้องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้จารึกวัดโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก ทั้งระดับภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (พ.ศ. ๒๕๕๑) และระดับนานาชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๔) โดยกล่าวว่า "จารึกวัดโพธิ์" มีคุณค่าต่อมนุษยชาติคงความเป็นเอกและมีความโดดเด่นทั้งในด้านเวลา เนื้อหาสาระสถานที่ และบุคคล ฯลฯ อีกทั้งยังมีความหายาก มีความสมบูรณ์ และเป็นของแท้ที่มีมาแต่โบราณอันล้วนเป็นมรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยทั้งสิ้นที่ได้สร้างสรรค์สรรพวิชาความรู้ไว้เพื่อเป็น "มรดกความทรงจำแห่งโลกของไทยเพียงรายการเดียวที่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกทั้งสองระดับนับเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจของชาวไทยทั้งแผ่นดิน

ด้วยเหตุแห่งความสำคัญยิ่งของมรดกความทรงจำแห่งโลก (วัดโพธิ์) นี้ คณะอนุกรรมการด้าน ศิลปะและวัฒนธรรม ในคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ จึงพิจารณาจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ขึ้น ในยุทธศาสตร์ “การแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด ศาสนสถาน วิถีชีวิตและภูมิปัญญา” ทั้งนี้ โดยจัดทำเป็นโครงการ ชื่อ โครงการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังในศาสนสถานที่มีความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาเลือกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารเป็นต้นแบบมุ่งหวัง เพื่อการอนุรักษ์ สืบสานและฟื้นฟูเผยแพร่คุณประโยชน์ของภูมิปัญญาไทยที่อยู่ในระบบการอนุรักษ์ ตามแผนแห่งชาติและแผนงานความทรงจำแห่งโลกของยูเนสโก (Memory of the World Programme of Unesco) โดยจัดทำเป็นโครงการชื่อว่า “โครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพน วิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์)” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

๑. หลักการและเหตุผล

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก และเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑ นอกจากนั้นยังเป็นที่รวบรวมภูมิปัญญา องค์กรความรู้ ศาสตร์ และศิลปวิทยาการต่างๆ ของไทย ซึ่งคนไทยสมัยก่อนค้นคิด ทดลอง ปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้อง กับบริบทเชิงพื้นที่ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต แล้วส่งมอบต่อกันมาเป็นมรดกภูมิปัญญาจนถึงปัจจุบัน มรดกภูมิปัญญาไทยมักไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานหรือเอกสาร แต่ใช้การสืบทอดและสืบสาน ผ่านการบอกเล่าจากครูไปสู่ศิษย์เกิดเป็นสายสกุลช่างของศิลปไทยแต่ละแขนงต่างๆ กลายเป็นคุณค่า สำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของไทย

วัดโพธิ์เปรียบเสมือน “มหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย” จากการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมองค์ความรู้จากปราชญ์ของไทยและสรรพศิลป วิทยาการต่างๆ เช่น ตำราการแพทย์ โบราณคดี และวรรณกรรม โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนทั้งหลาย ฯลฯ มาจารึกลงบนแผ่นหินอ่อน ประดับไว้ตามบริเวณผนัง เสาระเบียงรอบพระอุโบสถ พระวิหาร ระเบียงคต และศาลารายรอบพระมณฑปภายในวัด ซึ่งทรงมุ่งหวังให้ยั่งยืนและเผยแพร่ให้ประชาชน ศึกษาได้อย่างเสรี เป็นแหล่งเล่าเรียนวิชาความรู้ของมหาชน โดยไม่เลือกชนชั้น วรรณะ ยศถาบรรดาศักดิ์ เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีหนังสือ ไม่มีโรงเรียน การเล่าเรียนส่วนใหญ่จะมีสอนให้อยู่ ตามวัดต่างๆ เท่านั้นในปัจจุบันวัดโพธิ์เป็นแหล่งเรียนรู้สรรพวิทยาของไทยในระดับสากล

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ประกาศให้จารึกวัดโพธิ์เป็นหนึ่งในมรดก เอกสารที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Documentary Heritage) เกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมแห่งโลก แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของความคิด การค้นพบ และผลงานของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจาก สังคมในอดีตให้กับสังคมปัจจุบันเพื่อที่จะสืบสานให้แก่สังคมในอนาคต โดยจารึกวัดโพธิ์ได้รับการ ประกาศขึ้นทะเบียนในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๑ และเป็นความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) ในปีพ.ศ.๒๕๕๔

คณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาเห็นถึงความสำคัญในการนำเสนอจารึก วัดโพธิ์เพื่อสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมของจารึกวัดโพธิ์ และสร้างการรับรู้ถึงมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม ของไทยที่มีคุณค่าในระดับสากล นอกจากนี้ยังสานต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานวัฒนธรรมแบบ บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสนพระราชนิพนธ์ต่อการอนุรักษ์มรดก ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติในทุกแขนง ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองพระราชปณิธานดังกล่าว คณะอนุกรรมการจึงเห็นควรจัดกิจกรรมการเสวนาสาธารณะขึ้นในหัวข้อเรื่องการยกระดับภูมิปัญญา สู่ทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารึก ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และศิลปวัตถุ ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ซึ่งเป็นแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์ แผนไทยให้เป็นมรดกของชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อนำเสนอคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาของไทย ที่ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ
- ๒.๒ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติ
- ๒.๓ เพื่อสานต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ
- ๒.๔ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาอย่างยั่งยืน

๓. องค์กรร่วมการจัดดำเนินงาน

- ๓.๑ คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
- ๓.๒ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
- ๓.๓ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
- ๓.๔ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
- ๓.๕ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
- ๓.๖ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- ๓.๗ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- ๓.๘ สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร
- ๓.๙ สถาบันการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- ๓.๑๐ องค์กรภาคธุรกิจเอกชน
- ๓.๑๑ หน่วยงานทหารและตำรวจในพื้นที่

๔. วัน เวลา และสถานที่จัดงาน

ระหว่างวันพุธที่ ๔ - วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑ ณ บริเวณลานวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๕. ลักษณะการจัดกิจกรรม

จัดบรรยายพิเศษให้ความรู้และการเสวนาอภิปรายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๕.๑ การบรรยาย เรื่อง การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย ณ วัดโพธิ์ โดย นายวิระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

๕.๒ การบรรยาย เรื่อง การแพทย์แผนไทย : คุณค่าของมรดกความทรงจำแห่งโลก โดย นายแพทย์
ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๕.๓ การบรรยาย เรื่อง บทบาทของการท่องเที่ยวในการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์มรดก
ทางวัฒนธรรม ณ วัดโพธิ์ โดย นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๕.๔ การเสวนา เรื่อง การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา” จัดดำเนินการโดย
คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

๕.๕ การเสวนา เรื่อง เส้นหัววัดโพธิ์ จัดดำเนินการโดย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

๕.๖ การเสวนา เรื่อง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารกับการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม จัดดำเนินการโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา และสำนักงานวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

๕.๗ การเสวนา เรื่อง นวดไทย คุณค่าภูมิปัญญาสู่มรดกโลก

๕.๘ การเสวนา เรื่อง นวดไทย ในมุมมองของต่างชาติ (International Perspective on NUAD THAI)

๕.๙ การเสวนา เรื่อง เรื่อง ศิลปินวัดโพธิ์ : ตำราแผนนวดของไทย

๕.๑๐ การเสวนา เรื่อง ภาษีตัดตน มรดกบรรพชนเพื่อการดูแลสุขภาพอย่างร่วมสมัย

๕.๑๑ การเสวนา เรื่อง การบริหารร่างกายด้วยภาษีตัดตน

๕.๑๒ การเสวนา เรื่อง ๑๐๐ ตำรับยาดี จากชุมชนภูมิปัญญาไทย

ลำดับ ๕.๗ – ๕.๑๒ ดำเนินการโดย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

๕.๑๓ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย

๕.๑๔ การสาธิตการนวดแผนไทย (แบบราชสำนัก และแบบเชลยศักดิ์)

๕.๑๕ การจำหน่ายยาสมุนไพรไทย และสินค้าทางวัฒนธรรม

๖. กลุ่มเป้าหมาย

มีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเสวนาและประกอบกิจกรรม ดังนี้

๖.๑ ผู้แทนหน่วยงานของรัฐซึ่งบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และการแพทย์แผนไทย

๖.๒ ครู อาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษาในพื้นที่

๖.๓ เครือข่ายวัฒนธรรม

๖.๔ ชุมชนในพื้นที่

๖.๕ ผู้สนใจทั่วไป

๗. งบประมาณ

๗.๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๗.๒ กระทรวงวัฒนธรรม

๗.๓ กระทรวงสาธารณสุข

๗.๔ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๗.๕ ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน

๗.๖ องค์กรภาคเอกชน

๗.๗ กรุงเทพมหานคร

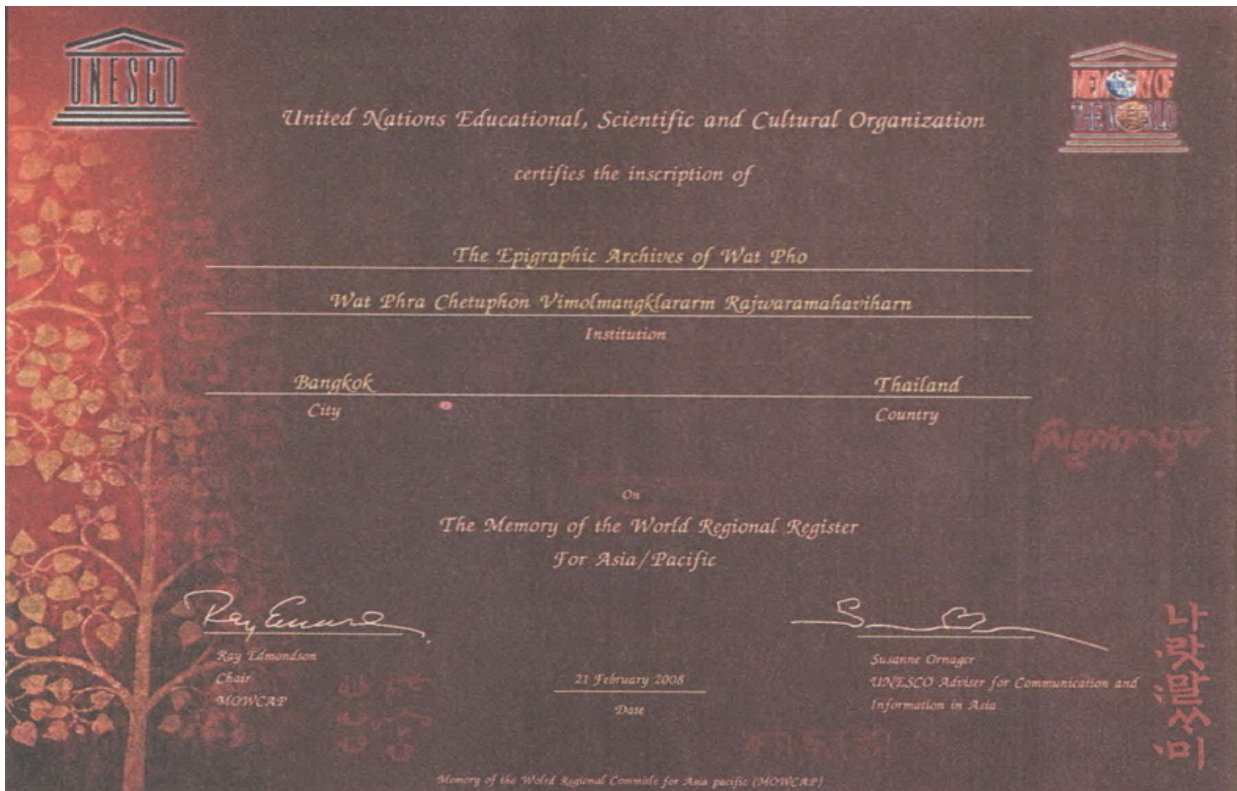
๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ สาธารณชนรับรู้และตระหนักในคุณค่าของจารีกวัตรโพธิ์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญทั้งในประเทศไทยและนานาชาติมากขึ้น

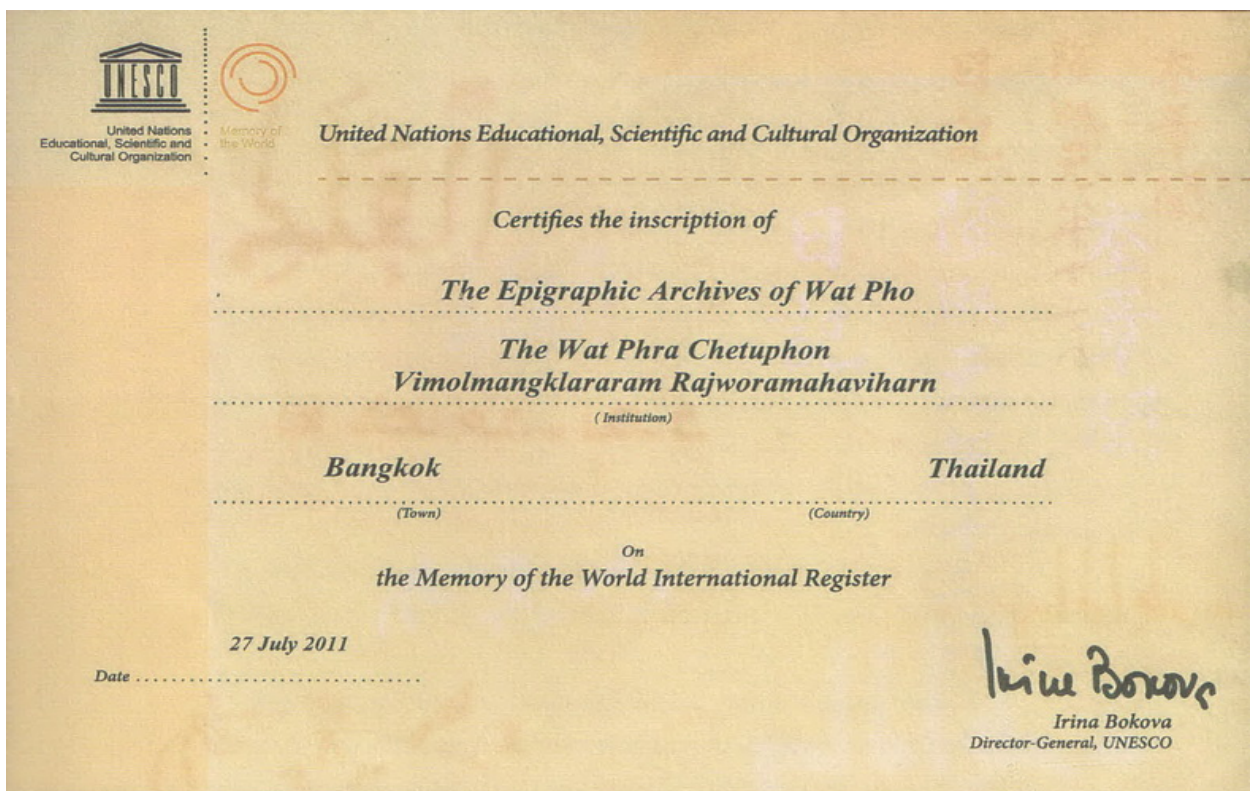
๘.๒ ทำให้มีการขยายผลการขับเคลื่อนการบริหารงานวัฒนธรรมแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

๘.๓ เป็นเวทีเสวนาสาธารณะเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งมิติการอนุรักษ์และมิติการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนเป็นเป้าหมายร่วมกัน

๘.๔ ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมโดยเฉพาะด้านภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ประกาศนียบัตรมรดกความทรงจำแห่งโลกระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศนียบัตรมรดกความทรงจำแห่งโลกระดับนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

บทที่ ๒

การเตรียมการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

๑. การประชุม และการศึกษาดูงานเพื่อรวบรวมข้อมูล

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมศิลปากร กรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ ณ อาคารรัฐสภา ๒ เพื่อปรึกษาหารือพร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของแหล่งความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งได้รับการรวบรวมไว้ผ่านจารึกและภาพจิตรกรรมฝาผนัง รวมถึงตลอดจนศิลปวัตถุ ฤกษ์ติดตนของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร แต่ด้วยกาลเวลาผ่านไปทำให้ถาวรวัตถุและศิลปวัตถุต่าง ๆ ที่มีการจารึกเรื่องราวและองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาการแพทย์แผนไทยชำรุดทรุดโทรมและลบเลือนไปตามกาลเวลา หากไม่ได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูให้คงคืนสภาพเดิมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและทางโบราณคดี อาจเกิดความเสียหายต่อศิลปวัตถุต่าง ๆ ภายในวัดจนยากแก่การบูรณะฟื้นฟู อีกทั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสนพระราชหฤทัยต่อการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติในทุกแขนง

การประชุมของคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลการจัดโครงการมรดก
ความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองพระราชปณิธานดังกล่าว คณะอนุกรรมการจึงเห็นควรจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารึก ภาพจิตรกรรมฝาผนังและศิลปวัตถุภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ซึ่งเป็นแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทยให้เป็นมรดกของชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

คณะอนุกรรมการได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพข้อเท็จจริง พร้อมทั้งประชุมปรึกษาหารือกับพระราชรัตนสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และคณะสงฆ์ พร้อมด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้แทนกรมศิลปากร ผู้แทนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผู้แทนกรมการท่องเที่ยว ผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร กรรมการมูลนิธิพระพุทธรูปหายสาบสูญ ผู้แทนโรงเรียนวัดราชบพิธ ผู้แทนสถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ผู้แทนสำนักงานเขตพระนคร เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ ณ วัดพระเชตุพนฯ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรม ตลอดจนการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมการจัดกิจกรรมดังกล่าว เป็นจำนวนรวมทั้งหมด ๖ ครั้ง

การศึกษาดูงาน ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ศิลปวัตถุ ปูนียวัตถุ และสถาปัตยกรรมภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมื่อวันที่ ๑๓ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐

การประชุมเมื่อวันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๑
ณ ห้องประชุม หอสมุด ว.ผ.ต. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

การประชุมร่วมกับพระราชรัตนสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พร้อมด้วยคณะสงฆ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เมื่อวันอังคารที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม หอสมุด ว.ผ.ต. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

การประชุมร่วมกับพระราชรัตนสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พร้อมด้วยคณะสงฆ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม หอสมุด ว.พ.ต. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

การประชุมร่วมกับพระมหาอุดม ปิณญาโก พระครูวิริยธำรง ฐิตวิริโย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชุมเมื่อวันอังคารที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๑ ณ ศาลาธรรมปัญญาบดี

ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วกำหนดจัดกิจกรรมขึ้น ระหว่างวันพุธที่ ๔ - วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ บริเวณลานด้านหน้าวิหารวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร รวมระยะเวลา ๕ วัน เพื่อนำเสนอคุณค่ามรดกภูมิปัญญาไทยที่ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ และจุดประกายทางความคิดอันจะก่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐภาคประชาชน และภาคชุมชนในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เป็นมรดกของชาติ ซึ่งคณะกรรมการฯ จะเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมในวันแรกที่มีพิธีเปิดกิจกรรมในวันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ และได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและกระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพร่วมจัดงานระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๕ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑

คณะกรรมการฯ การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สถาบันบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบในการจัดโครงการดังกล่าว อันสืบเนื่องมาจากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารหรือเรียกสั้น ๆ ว่า “วัดโพธิ์” มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะวัดโพธิ์เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก และเป็นวัดประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ มีประวัติอันยาวนานกว่า ๓๐๐ ปี(พ.ศ.๒๒๔๖ - ๒๕๖๑) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อประมาณ ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา วัดโพธิ์ ได้เป็นศูนย์รวมแห่งศาสตร์ ศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ของบรรพชนไทย มีการสะสมและตกทอดกันมาเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทย โดยมีการจารึกลงบนแผ่นหินอ่อน ประดับไว้ภายในอาคารสิ่งก่อสร้างของวัดจึงเป็นที่ยอมรับกันว่าวัดโพธิ์เปรียบเสมือน “มหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย” ปัจจุบันวัดโพธิ์มีโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ เพื่อเผยแพร่วิชาแพทย์แผนโบราณของไทย นอกจากนี้ ในระดับสากล องค์การยูเนสโก แห่งสหประชาชาติ ได้มีมติให้ศิลาจารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เป็นเอกสารมรดกความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) ในปี พ.ศ.๒๕๕๔

ดังนั้น การจัดงานในครั้งนี้จึงเป็นการเน้นความสำคัญ ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารว่า เป็นวัดประจำพระองค์ในปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีในการเป็นมรดกทางภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของบรรพชนไทยซึ่งจะต้องได้รับการบำรุงรักษา พัฒนาและสืบสาน เพื่อตกทอดสู่ลูกหลาน สืบไปตลอดจนการเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้จิตสำนึก และความภาคภูมิใจ ในมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืนอันมีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น

๒. การแถลงข่าวการจัดโครงการ

คณะกรรมการการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดให้มีการแถลงข่าวการจัดโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ บริเวณห้องโถง ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๑ โดยมีพลตำรวจพิชิต วรรณเดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการการการศาสนา นายศรีศักดิ์ ว่องสวัสดิ์ ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พลตำรวจโท บุญเรือง ผลพานิชย์ ประธานคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยว นายสมเกียรติ พันธธรรม รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และนางสาวฐาปนีย์ เกียรติไพบูลย์ ผู้อำนวยการสำนักผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้าร่วมแถลงข่าวการจัดโครงการ ซึ่งมีนายพนม ปิยะเจริญ ผู้ดำเนินรายการ โดยภายในงานแถลงข่าวมีการจัดแสดงตำรับยาแพทย์แผนไทยจากศิลาจารึก วัดพระเชตุพนฯ สมุนไพรไทยพื้นบ้านใช้รักษาโรคต่าง ๆ อาทิ ยาอินทรประสิทธิ์ ยาช่วยขับลม บำรุงหัวใจ และการแสดงต้นแบบจำลองการสาธิตนวดแผนไทยแบบโบราณ ให้ผู้เข้าร่วมงานและสื่อมวลชนได้รับทราบ ถือเป็น การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่มีคุณค่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป

การแถลงข่าว การจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนฯ
เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ บริเวณห้องโถง ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๑

การประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์

สยามรัฐ <small>Siam Rath Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,050</small>	Section: First Section/หน้าแรก วันที่: ศุกร์ 23 มีนาคม 2561 ปีที่: 68 ฉบับที่: 23686 หน้า: 1(ขวา), 14 Col.Inch: 68.77 Ad Value: 72,208.50 PRValue (x3): 216,625.50 คลิป: สีสี่		
	หัวข้อข่าว: ตามรอยละครดั่งแต่งไทย เทียว'วัดโพธิ์'อนุรักษ์วัด.		

ตามรอยละครดั่งแต่งไทย เทียว'วัดโพธิ์'อนุรักษ์วัด.

กมธ.วัฒนธรรม สนช.เกาะกระแส "บุพเพสันนิวาส" ชวน "แต่งไทยให้โก้เทียววัดโพธิ์กันเถอะ" ระหว่าง 4-8 เม.ย. หวังอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ยั่งยืน พร้อมไขว้ร่องคความรูจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย มุ่งให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องราวตั้งแต่อดีตของการวาดไทย มรดกไทย และคำรับยาแผนไทยแห่งชาติ

ที่รัฐสภา เมื่อวันที่ 22 มี.ค.61 พล.ต.อ.พิชิต คุ้มเดชะคุปต์ ประธานกรรมาธิการ(กมธ.)การศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ(สนช.) พร้อมด้วยนายศรีศักดิ์ ว่องสวัสดิ์ ประธานอนุ กมธ.ด้านศิลปะและวัฒนธรรม นายสมเกียรติ พันธธรรม รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม นพ.ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และ น.ส.ฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์ ผอ.สำนักผู้ว่าการการ

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกันแถลงข่าวการ จัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร(วัดโพธิ์) ระหว่างวันที่ 4-8 เม.ย. 61

โดย พล.ต.อ.พิชิต กล่าวว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร หรือเรียกสั้นๆ ว่า "วัดโพธิ์" เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ประจำพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 มี

ต่อมา ▶ 14

■ ตามรอย ต่อจากหน้า 1

ประวัติยาวนานกว่า 300 ปี เป็นศูนย์รวมแห่งศาสตร์ ศิลปวิทยาการต่างๆ ของบรรพชนไทย มีการสะสมและตกทอดกันมาเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทย มีการจารึกความรู้ลงบนแผ่นหินอ่อนประดับไว้

ภายในอาคารสิ่งก่อสร้างของวัด เป็นที่ยอมรับกันว่าวัดโพธิ์ เปรียบเสมือน "มหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย"

"ปัจจุบันวัดโพธิ์มีโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ เพื่อเผยแพร่วิชาแพทย์แผนโบราณของไทยในระดับสากลองค์การยูเนสโก แห่งสหประชาชาติ/ ได้มีมติให้ศาลจารึกวัดโพธิ์เป็นเอกสารมรดกความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) ในปี พ.ศ.2554 ซึ่งการจัดงานในครั้งนี้ เพื่อเพื่อส่งเสริมมรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของบรรพชนไทย ซึ่งจะต้องได้รับการบำรุงรักษา พัฒนา และสืบสาน เพื่อตกทอดสู่ลูกหลานสืบไป ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนให้เกิดการตระหนักรู้จิตสำนึก และความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย/อย่างมั่นคงและยั่งยืน อันมีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น"

ด้านนายศรีศักดิ์ กล่าวว่า อนุ กมธ.ได้เสนอให้จัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก เพื่อสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมของจารึกวัดโพธิ์และสร้างการรับรู้ถึงมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมของไทย ที่มีคุณค่าในระดับสากล นอกจากนี้ยังสานต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ การทำงานร่วมกัน

● ความทรงจำ...พล.ต.อ.พิชิต คุ้มเดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว พร้อมด้วย นายสมเกียรติ พันธธรรม รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม นพ.ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และ น.ส.ฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์ ผอ.สำนักผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกันแถลงข่าวการจัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-8 เม.ย.นี้ ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

สยามรัฐ Siam Rath Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,050	Section: First Section/หน้าแรก
	วันที่: ศุกร์ 23 มีนาคม 2561 ปีที่: 68 ฉบับที่: 23686 หน้า: 1(ขวา), 14 Col.Inch: 68.77 Ad Value: 72,208.50 PRValue (x3): 216,625.50 ศิลปิน: สีสี่ หัวข้อข่าว: ตามรอยละครดังของไทย เที่ยววัดโพธิ์อนุรักษวธ.

ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงให้ความสนพระราชหฤทัยต่อการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในทุกแขนง ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองพระราชปณิธานดังกล่าวจึงเห็นควรอนุรักษ์ฟื้นฟูจารึก ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และศิลปวัตถุภายในวัดโพธิ์ ซึ่งเป็นแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทยให้เป็นมรดกของชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

ขณะที่ พล.ต.ท.บุญเรือง ผลพานิชย์ ประธานอนุ กมธ.ด้านการท่องเที่ยว กล่าว ว่า ขอเชิญชวนประชาชน “แต่งไทยให้โก้ไปเที่ยววัดโพธิ์กันเถอะ” ในวันที่ 4-8 เม.ย. ซึ่งภายในงานมีกิจกรรมมากมาย ทั้งองค์ความรู้จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยโดยมุ่งให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องราวตั้งแต่อดีตของการนวดไทยมรดกไทย และตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ นอกจากนี้ ยังจะมีการสาธิตการนวดด้วย 103 ตำรับรักษา 8 กลุ่มโรค/อาการ การบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย รวมทั้งกิจกรรมเสวนาทางวิชาการ และการจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาหารสุขภาพและเครื่องสำอางสมุนไพรอีกมากมาย

ขณะที่ นายพนม ปิยะเจริญที่ปรึกษา กมธ. กล่าวว่า จากกระแสละครเรื่องบุพเพสันนิวาสทำให้คนไทยเกิดความรักและหวงแหนวัฒนธรรมไทย และเห็นคุณค่าของสมุนไพรไทยมากขึ้น โดยเฉพาะตอนที่มีการนำสมุนไพรมารักษาโรค ซึ่งเป็นยาที่นำมารักษาโรคกันมานาน และยังมีสมุนไพรอื่นๆ อีกมากมาย ทำให้เราสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ไป ดังนั้นการจัดงานครั้งนี้ถือว่ามีเหมาะสมในการที่จะให้คนไทยหันมาใส่ใจคุณค่าทางวัฒนธรรม และสมุนไพรของไทยมากขึ้นด้วย

สยามกีฬา Siam Sport Circulation: 250,000 Ad Rate: 1,250	Section: สยามตารา/-				
	วันที่: ศุกร์ 23 มีนาคม 2561				
	ปีที่: 13	ฉบับที่: 4650	หน้า: 1(บนขวา), 6		
	Col.Inch: 52.46	Ad Value: 65,575	PRValue (x3): 196,725		ศิลปิน: สีสี่
หัวข้อข่าว: สนช.จัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก 'วัดโพธิ์' 5 วันฟรี					

สนช. จัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก 'วัดโพธิ์' 5 วันฟรี น.6

สนช.จัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก 'วัดโพธิ์' 5 วันฟรี

ถ่ายภาพหมู่ร่วมกัน

วันนี้ (22 มีนาคม) เวลา 09.45 น. คณะกรรมการธิการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แถลงข่าวการจัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร หรือ "วัดโพธิ์" เริ่มวันที่ 4-8 เมษายน 2561 ตั้งแต่เวลา 09.00-18.00 น. ณ ลานวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

พลตำรวจเอก พิชิต ควบเศษคุปต์ ประธานคณะกรรมการธิการการศาสนาฯ ได้กล่าวถึงการจัดงานครั้งนี้ว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก และเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑ นอกจากนั้นยังเป็นที่ยอมรับของนานาชาติว่ามีความรู้ ศาสตร์ และ ศิลปวิทยาการต่างๆ ของไทย ซึ่งคนไทยสมัยก่อนค้นคิด ทดลอง ปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต แล้วส่งมอบต่อกันมาเป็นมรดกภูมิปัญญาจนถึงปัจจุบัน มรดกภูมิปัญญาไทยมักไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานหรือเอกสาร แต่ใช้การสืบทอดและสืบสานผ่านการบอกเล่าจากครูไปสู่ศิษย์ เกิดเป็นสายสกุล ช่างของศิลปะไทยแต่ละแขนงต่างๆ กลาย

สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้บนเวที

พลตำรวจเอก พิชิต ควบเศษคุปต์ (กลาง) ร่วมเป็นประธานเปิดงาน

ยาสมุนไพรไทยและสินค้าทางวัฒนธรรม

เป็นคุณค่าล้ำค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของไทย จึงต้องการให้คนไทยได้เห็นศาสตร์เหล่านี้ ซึ่งเป็นมรดกของโลกได้ชื่นชมและร่วมภูมิใจในความเป็นไทยให้ถึงแก่นแท้

ภายในงานประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปราย การจัดนิทรรศการ การสาธิต การนวดแผนไทย การจำหน่ายยาสมุนไพรไทยและสินค้าทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ สุดพิเศษคือการส่งเสริมให้ประชาชนได้แต่งชุดไทยย้อนยุค พร้อมมี มัคคุเทศก์นำชมภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร อีกด้วย

การประชาสัมพันธ์การจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ราชวรมหาวิหาร ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

นายศรีศักดิ์ ว่องสงสาร ประธานคณะกรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. กำโชค เพ็ญสุวรรณ
เข้าร่วมรายการวิทยุ “เกาะติดสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติ”

นายศรีศักดิ์ ว่องสวัสดิ์ ประธานคณะกรรมการออกรายการประเด็นเป็นข่าว
เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ หัวข้อ : สืบสานมรดกวัฒนธรรมแห่งโลกวัดโพธิ์

บทที่ ๓

การจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

๑. การจัดงานมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

ศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานในพิธีเดินทางมาถึง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โดยมีพระราชรัตนสุนทร พระครูวิริยธำรง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ พร้อมด้วยพลตำรวจเอก พิเชิต ควระเดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว นายศรีศักดิ์ ว่องสงสาร ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม คณะกรรมการฯ คณะอนุกรรมการฯ ผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข และผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ให้การต้อนรับ ในการนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้นำคณะกรรมาธิการพระพุทธศาสนา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เดินทางไปยังพื้นที่จัดการเสวนา

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการการศาสนาฯ
ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมด้วยกรรมการ
อนุกรรมการ ถ่ายภาพร่วมกับพระราชาธิบดีนสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ
ผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข

ประธานคณะกรรมการการศาสนาฯ ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม
อนุกรรมการ พร้อมด้วยนายปรีดา ตั้งตรงจิตร ถ่ายภาพร่วมกับอาจารย์
และนักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิตรในการแสดงโปงลาง

นายศรีศักดิ์ ว่องส่งสาร ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม
พร้อมด้วยนายปรีดา ตั้งตรงจิตร และอนุกรรมการถ่ายภาพร่วมกัน

การแสดงโปงลาง โดยนักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิศ

๑.๑ พิธีเปิดงาน มรดกความทรงจำแห่งโลกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

เมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำคณะกรรมาธิการการพระพุทธศาสนา สืบสวน วิจัย และ อนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ วัฒนธรรมของชาติ ไปตรวจและ ศึกษารายงานความเป็นมาและ วัตถุประสงค์ของการจัดงาน และ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร พิชิตชวลัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานในพิธีกล่าวเปิดงาน จากนั้นเป็นการบรรยายพิเศษโดย นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ซึ่งพิธีเปิดงานได้มีผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเป็นเกียรติในพิธี ดังกล่าวด้วย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการการศาสนาฯ
ประธานคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมด้วยกรรมการ
อนุกรรมการ นายปรีดา ตั้งตรงจิตร พลเอก ดร.กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ ถ่ายภาพร่วมกับ
ผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
และผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข

พลตำรวจเอก พิชิต ควรเดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการการศาสนาฯ นายศรีศักดิ์ ว่องส่งสาร
ประธานคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการ ถ่ายภาพร่วมกับ
นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และนายปรีดา ตั้งตรงจิตร
ผู้อำนวยการโรงเรียนนวดแผนโบราณ วัดโพธิ์

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการ
การศาสนา ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม และคณะกรรมการ
เยี่ยมชมการจัดแสดงนิทรรศการถาวรชาติตตน การออกร้านจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม
และผลิตภัณฑ์การแพทย์แผนไทย

๑.๒ การบรรยายพิเศษ

๑) การบรรยายพิเศษ เรื่อง “การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย ณ วัดโพธิ์” โดย นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กล่าวถึง การนำมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติมาเป็นต้นทุนในการขับเคลื่อนการบริหารและพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน นับเนื่องไปได้ถึงยุคก่อนประวัติศาสตร์ดังที่ปรากฏให้เห็นในแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี จนกระทั่งมาถึงยุคประวัติศาสตร์ยุคแรก นั่นคือ ยุคสุโขทัย ที่มีเมืองสำคัญ ๓ เมือง ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปี ๒๕๓๓ ประกอบด้วยเมืองสุโขทัย

เมืองศรีสัชนาลัย และเมืองกำแพงเพชร จนกระทั่งถึงยุคกรุงศรีอยุธยาซึ่งก็ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเช่นกัน สำหรับมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลกนั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน ส่วนแรก คือ มรดกโลกทางวัฒนธรรม ซึ่งในประเทศไทยมีสถานที่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมแล้ว ประกอบด้วย แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง เมืองสุโขทัย เมืองศรีสัชนาลัย เมืองกำแพงเพชร และพระนครศรีอยุธยา

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายรายการที่กำลังรอการพิจารณาเพื่อขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น และส่วนที่สอง คือ มรดกความทรงจำแห่งโลก ซึ่งในประเทศไทย ประกอบด้วย หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช รวมถึง จารึกวัดโพธิ์ ซึ่งรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ เอาไว้มากมาย โดยทางกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้จัดแสดงนิทรรศการในงานนี้ด้วย

ประเทศไทยเพิ่งได้เข้าเป็นสมาชิกภาคีสัญญาคืออนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พร้อมกันนี้ได้มีการเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และมีการจัดทำทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ โดยในปีนี้ กระทรวงวัฒนธรรมกำลัง

เตรียมการที่จะเสนอเพิ่มอีก ๒ รายการ คือ ๑) โขน และ ๒) การนวดแผนไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัดโพธิ์ โดยตรง จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยยังมีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติมากมายที่ยังไม่มีการประกาศเป็นมรดกโลก ดังเช่น ต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ ต้นไม้สำคัญในทางประวัติศาสตร์ ต้นไม้ที่มีอายุยืน เป็นต้น ซึ่งทั่วโลกมีเพียง ๘ ประเทศเท่านั้นที่มีการประกาศให้ต้นไม้เป็นมรดกของชาติ

นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมได้ร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการผลักดันโครงการต่าง ๆ นั่นคือ การจัดทำคู่มืออาหารเก่าแก่ พร้อมทั้งร้านค้าที่จำหน่ายอาหารเก่าแก่ดังกล่าวด้วย คู่มือต้นไม้สำคัญทางประวัติศาสตร์ การจัดทำคู่มือท่องเที่ยวโบราณสถานที่มีการประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุทั่วประเทศ และพระพุทธรูปสำคัญ ๑๐๘ องค์ เพื่อให้เป็นคู่มือในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กล่าวได้ว่า ประเทศไทยโชคดีที่มีมรดกโลกทางวัฒนธรรมอยู่จำนวนมาก ซึ่งถือเป็นต้นทุนที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยมีปัจจัยในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม นำมาสู่ความนิยมในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ๒) วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ นำมาสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ ๓) สินค้าและบริการ ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเพื่อเลือกซื้อสินค้าและบริการ ฉะนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่กระทรวงวัฒนธรรมต้องร่วมมือกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทย เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากวัดพระศรีรัตนศาสดารามที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากเป็นอันดับ ๒ ของโลก ขณะเดียวกัน ที่วัดโพธิ์ก็มีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวน ๘,๐๐๐ คนต่อวัน ซึ่งหากวัดโพธิ์เก็บค่าเข้าชม ๑๐๐ บาท จะทำให้วัดโพธิ์มีรายได้ ๘๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อวัน

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจ คือ จำนวนนักท่องเที่ยวที่นิยมมาสวดมนต์ที่วัดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทางกระทรวงวัฒนธรรมได้เตรียมการในการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีโดยจะกราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราชจากประเทศที่นับถือศาสนาพุทธทั้งหลายมาดูแลการจัดสวดมนต์ข้ามปีในประเทศไทย

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การสวดมนต์ข้ามปีก็เริ่มมีการจัดขึ้นในหลายประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา เป็นต้น หรือในประเทศเมียนมาร์ที่มีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่เจดีย์ชเวดากอง ประเทศเนปาลมีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดไทยลุมพินี ประเทศอินเดีย มีการจัดงานสวดมนต์ข้ามปีที่วัดไทยพุทธยา และยังรวมถึงวัดไทยอื่นทั่วโลก ประมาณ ๑๕๐ วัด จากวัดไทยในต่างประเทศทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณ ๕๐๐ วัด ก็เริ่มมีการจัดงานดังกล่าวเช่นกัน และจากประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศ รวมถึงการที่ประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่นเลย ทำให้สามารถพัฒนาระบบวัฒนธรรมที่มีได้อย่างต่อเนื่อง

จากการที่ตนเองได้ไปบรรยายที่มูลนิธิอินเดียในประเทศสิงคโปร์ ในคราวประชุม International Conference of The Indian Ocean ซึ่งตนได้นำเสนอข้อมูลว่าวัฒนธรรมของไทยนั้นรับมาจากประเทศอินเดียจำนวนมาก และสามารถรักษาเอาไว้ได้ทั้งหมดทุกเรื่อง ทั้งในวรรณกรรมเรื่องรามายณะ จนประยุกต์ได้เป็นหลายกิจกรรม นั่นคือ การแสดงเรื่องรามเกียรติ์ และในปัจจุบันได้มีการประยุกต์เป็นแอนิเมชัน ซึ่งสามารถปรากฏโฉมได้ในช่วงที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียน นั่นคือปี ๒๕๖๒ สำหรับศาสนาที่เข้ามาในประเทศไทย ทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ก็สามารถรักษาไว้ได้ทั้งหมด โดยได้มีการรับรองศาสนาเหล่านี้เอาไว้ ซึ่งมีเพียง ๕ ศาสนาเท่านั้น นั่นคือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ รวมถึงพิธีการสำคัญต่าง ๆ เช่น พิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่แต่เดิมเคยมีในหลายประเทศ เช่น ประเทศจีน ประเทศเกาหลี ประเทศกัมพูชา เป็นต้น แต่มีประเทศที่ยังคงรักษาพิธีนี้เอาไว้ได้เพียง ๒ ประเทศ คือ ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา หรือในงานพระราชพิธีพระบรมศพนั้น ก็เป็นพิธีหนึ่งที่รับมาจากประเทศอินเดีย ซึ่งประเทศไทยเป็นเพียงประเทศเดียวที่รักษาพิธีนี้เอาไว้ได้ และจากการสืบค้นเอกสารเก่า พบว่ามีภาพลายเส้นที่บันทึกพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของสมเด็จพระเพทราชา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งมีอายุกว่า ๓๐๐ ปี จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ก็ยังคงสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวเรื่อยมา ดังที่ปรากฏในวัดพระศรีรัตนศาสดารามและวัดโพธิ์ รวมถึงวัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วกรุงเทพมหานคร ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคนในยุคสมัยปัจจุบันที่จะต้องนำมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ มาสร้างความกินดีอยู่ดีให้กับผู้คนในสังคม

จะเห็นได้ว่า ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการนำเอาวัฒนธรรมมาต่อยอดในทางเศรษฐกิจ ดังเช่นกรณีการนวดแผนไทยที่แต่เดิมมีการคิดค่าบริการชั่วโมงละ ๑๐๐ บาท แต่เมื่อมีการประยุกต์ให้มาเป็น การนวดแผนไทยแบบสปา จะเพิ่มมูลค่าเป็นชั่วโมงละ ๑,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องขับเคลื่อนในเรื่องเหล่านี้ ขณะเดียวกันก็ต้องคงไว้ซึ่งคุณค่าของภูมิปัญญาโบราณ ดังนั้น การมาร่วมในงานวันนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถขยายผลจากที่วิทยากรบรรยายได้เป็นอย่างดี ซึ่งเราโชคดีที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการขับเคลื่อน สำหรับมรดกทางภูมิปัญญาซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จับต้องไม่ได้ตามประกาศของยูเนสโก โดยแต่ละประเทศจะใช้ชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น มรดกที่จับต้องไม่ได้ มรดกเชิงนามธรรม เป็นต้น แต่สำหรับประเทศไทยนั้น มีการกำหนดให้ใช้คำว่ามรดกทางภูมิปัญญา โดยประเทศไทยมีการขึ้นทะเบียนมรดกทางภูมิปัญญาแห่งชาติไว้ ๓๑๘ เรื่อง เช่น โขน นวดแผนไทย อาหารไทย มวยไทย การแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะมีการเสนอรายชื่อเพิ่มทุกปี โดยในปีนี้มี การเสนอชื่อมรดกทางภูมิปัญญาแห่งชาติเพิ่มขึ้นมาอีก ๑๘ เรื่อง เช่น การแสดงลิเก การแข่งเรือชิงธง เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้ จะกลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมให้กับประเทศของเราต่อไป

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เอง จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ทั้ง ๒ กระทรวง จะต้องบูรณาการความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนภารกิจที่โดดเด่น ซึ่งท่านทั้งหลายจะได้รับฟังการบรรยายจากรัฐมนตรีท่านหนึ่งต่อไป

นายศรีศักดิ์ ว่องสวัสดิ์ ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม มอบของที่ระลึกให้กับนายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

๒) การบรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทของการท่องเที่ยวในการส่งเสริมและสนับสนุน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ณ วัดโพธิ์” โดย นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬา กล่าวว่ ในนามของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง

ที่ได้มาร่วมกิจกรรมในวันนี้ที่เกี่ยวข้องกับมรดก ความทรงจำ สำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร หรือวัดโพธิ์ ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกความทรงจำแห่ง โลก หากแต่เราทั้งหลายยังไม่ครบถ้วนเพราะ ยังมีการถ่ายทอดเรื่องราว ไม่ทั่วถึงแต่สิ่งที่ ท่านวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวัฒนธรรมได้บรรยายไปก่อนหน้า คือ

สาระที่ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและ สถานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเปรียบเสมือนภาษาชนะในการนำเอาสาระไปวางในพาหนะ เพื่อส่งต่อไปยังประชาชน แต่ที่ผ่านมาความทรงจำหรือสาระที่เกี่ยวข้องกับวัดโพธิ์ถูกบรรจุอยู่ในภาษาชนะ ที่เรียกว่าแบบเรียน กล่าวคือ สังคมไทยรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัดโพธิ์ผ่านแบบเรียน ซึ่งเป็นภาษาชนะที่แข็ง เกินไปทำให้ห้องค้ความรู้ที่มีนั้น กลายเป็นความรู้ที่ท่องจำเพื่อนำไปใช้ในการสอบไม่ได้เกิดจากความอยากรู้ จริง ๆ เด็กที่ได้รับการเรียนรู้จากแบบเรียนก็จะรู้ได้ว่าสาระของวัดโพธิ์ คือ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของ ประเทศไทย มีการบันทึกการนัดแผนไทยในท่าทางต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาระที่เด็กต้องท่องจำ ฉะนั้น เมื่อเด็ก เติบโตขึ้นมาเป็นประชาชนชาวไทยก็จะมีความรู้ที่แข็งตัวดังกล่าว

การจัดงานในวันนี้ ที่มีลักษณะเป็นนิทรรศการถือเป็นเรื่องที่มีประโยชน์ เพราะเป็นการ แปลงเปลี่ยนภาษาชนะที่เคยอยู่ในรูปแบบของตำราให้มาอยู่บนฝาผนังชั่วคราว ทำให้สาระอยู่บนภาษาชนะ ที่จับต้องได้ เมื่อประชาชนมาชมนิทรรศการก็จะเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น แต่ทั้งหมดนี้ยังไม่ได้บรรจุ ในพาหนะ เนื่องจากวัดไม่ได้เคลื่อนที่ไปไหน ซึ่งต้องอาศัยงานด้านการท่องเที่ยวเข้ามาช่วย โดยการนำสิ่งที่เห็นอยู่ในบริเวณวัดโพธิ์นี้ไป สื่อสารต่อ ดังจะเห็นได้จากการที่นักท่องเที่ยวที่มา เยี่ยมชมวัดโพธิ์ต่างมีกล้องถ่ายรูปส่วนตัวทุกคน ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะนำเรื่องราวในวัดโพธิ์ ไปเผยแพร่ต่อ ผ่านการบันทึกภาพเอาไว้โดยอาจจะ มีสาระหรือไม่มีสาระก็ได้ แต่ถ้านักท่องเที่ยวกลุ่ม ดังกล่าวมีการนำสาระที่ได้จากการเยี่ยมชมวัดโพธิ์ไปบอกเล่าต่อ ซึ่งไม่จำเป็นต้องออกมาในรูปแบบของ หนังสือ ที่ปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายสูง ดังจะเห็นได้จากการที่ธุรกิจสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั่วโลก หทยอยปิดตัวลงไป เนื่องจากธุรกิจสิ่งพิมพ์กลายเป็นภาระ ทั้งที่ในความเป็นจริงสิ่งพิมพ์ควรจะเป็นภาษาชนะ และพาหนะให้การท่องเที่ยว

ขณะเดียวกัน มีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมชอบอัปโหลดวิดีโอผ่านเว็บไซต์ YouTube เป็นจำนวนมาก ซึ่งประชาชนชาวไทยก็นิยมติดตาม แต่จากการสำรวจข้อมูล พบว่า ประชาชนชาวไทย นิยมติดตามวิดีโอต่าง ๆ บนเว็บไซต์ YouTube ที่มีความยาวไม่เกิน ๔ นาที ฉะนั้น ถ้าสามารถนำสาระดังกล่าวไปอัปโหลดเป็นวิดีโอผ่านเว็บไซต์ YouTube ที่มีความยาวไม่เกิน ๔ นาที ซึ่งถือเป็นภาษาและพาหนะที่ดีในปัจจุบันนี้ เมื่อทราบถึงภาษาและพาหนะที่ดีแล้ว ก็ต้องมาพิจารณาถึงสาระซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยหากสาระที่มีนั้นเป็นข้อมูลปฐมภูมิ แม้ว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็จะทำให้สารถักกล่าวเข้าถึงกลุ่มคนที่สนใจเฉพาะด้านเท่านั้น ซึ่งเป็นกลุ่มคนจำนวนน้อยในสังคม ขณะที่กลุ่มคนอีกจำนวนมากของสังคมต้องการอ่านสาระที่มีการย่อยและสรุปมาแล้ว ดังจะเห็นได้จากกรณีของคนที่ร้องเพลงฉ่อยได้ดีหรือสามารถร้องคนฟังได้ดี โดยดูได้จากการที่ผู้ร้องนั้น สามารถขึ้นลงสัมผัสได้อย่างไร ไม่ได้พิจารณาถึงสาระที่ร้องแต่อย่างใด แต่หากผู้ร้องสามารถสอดแทรกสาระเอาไว้ได้ ก็จะทำให้เพลงฉ่อยนั้นเป็นพาหนะที่ดี ดังเช่นลูกชายของตนที่ร้องเพลงฉ่อยได้ทำให้คนฟังรู้สึกสนุกกับภาษาและได้รับสาระติดไปโดยที่ไม่รู้ตัว หรือในกรณีประเทศญี่ปุ่นที่มีการนิยมอ่านหนังสือการ์ตูน โดยความนิยมดังกล่าวอยู่ในกลุ่มคนทุกช่วงวัย ซึ่งในการ์ตูนเหล่านั้นก็ได้มีการสอดแทรกสาระสำคัญต่าง ๆ ลงไปในภาษาที่มีความยืดหยุ่น ดังเช่นการ์ตูนโดราเอมอนหรือคิตตี้ที่ได้รับความนิยมอย่างยาวนาน

ดังนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้มีการประกาศให้ราเอมอนและคิตตี้เป็นทูตวัฒนธรรม แม้ว่าในการ์ตูนดังกล่าวอาจจะไม่ได้มีสาระที่สำคัญมากนัก แต่ตัวการ์ตูนเหล่านี้ถือเป็นพาหนะที่สำคัญในการนำพาวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นไปพื้นที่ต่าง ๆ มากมาย

นายศรีศักดิ์ ว่องส่งสาร ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม
มอบของที่ระลึกให้กับนายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๓) การบรรยายพิเศษ เรื่อง การแพทย์แผนไทย : คุณค่าของมรดกความทรงจำแห่งโลก โดยนายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กรณี จารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร หรือวัดโพธิ์ ซึ่งมรดกภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่บรรพชนส่งสมถายทอด

มาจากรุ่นสู่รุ่นสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง เช่น การนวดไทย ตำรับยาไทย เป็นต้น การแพทย์แผนไทย หรือ การแพทย์แผนโบราณ เป็นการดูแล สุขภาพทั้งสภาวะปกติ และสภาวะที่ผิดปกติ (เป็นโรค) โดยใช้ทฤษฎีความสมดุลของธาตุต่าง ๆ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ เมื่อธาตุทั้งสี่ ในร่างกายสมดุล บุคคลจะไม่ค่อยเจ็บป่วย หากขาดความสมดุล มักจะเกิดความเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจาก จุดอ่อน

ด้านสุขภาพของแต่ละคนตามเรือนธาตุ ที่ขาดความสมดุล จากหลักฐานที่มีการบันทึกพบว่า การแพทย์แผนไทยได้รับจากอายุรเวทอินเดียเป็นสำคัญ จึงเกิดการผสมผสานกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย การรักษาตามแบบแพทย์แผนไทยก็คือ การปรับธาตุในร่างกายให้สมดุลนั่นเอง

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชการที่ ๓) มีพระมหารุณาธิคุณล้นเกล้า ล้นกระหม่อม แก่ปวงชนชาวไทยนานัปการ พระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ การรวบรวม องค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยมาเผยแพร่ในวงกว้าง ทำให้ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยเป็นรากฐาน ของชาติไทย และตามหลักฐานจารึกแผ่นศิลาว่าด้วยการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร ตรงกับวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๗๔ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ ถวายพระราชสมัญญา “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนไทย” แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า และกำหนดให้วันที่ ๒๙ ตุลาคม ของทุกปี เป็น “วันภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยแห่งชาติ” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การแพทย์ทาง ตะวันตกเริ่มเข้ามาในประเทศไทย แต่ขณะนั้นยังไม่มีโรงเรียนและโรงพยาบาล ส่วนใหญ่หากต้องการ ศึกษาหาความรู้จะต้องไปศึกษาที่วัด และในสมัยนั้นจึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนและโรงพยาบาล โดยมีการ จัดตั้งโรงพยาบาลศิริราชขึ้นมาเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อมีการจัดตั้งโรงพยาบาล ภาระยะหนึ่งแล้วทำให้แพทย์ได้มีความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์ตะวันตกมากขึ้นแต่คนส่วนใหญ่ยังไม่ นิยมเพราะกลัวการผ่าตัด เข็มฉีดยา และการรับประทานยาแคปซูล จึงมีการปรับกลยุทธ์การใช้ยา แคปซูลให้มีลักษณะเหมือนกับยาลูกกลอน เพื่อให้คนไทยกล้ารับประทานยาแผนตะวันตก เมื่อผ่านช่วงเวลาระยะหนึ่งแล้วการแพทย์ด้านตะวันตกจึงเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ จะมีแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญการแพทย์ทางตะวันตกแล้วก็ยังคงให้มีแพทย์แผนไทยควบคู่ไปด้วย จะเห็นได้จากโรงพยาบาลศิริราชในปัจจุบัน ยังมีการรักษาแบบทางตะวันตกและแผนไทย เมื่อมาถึง ยุคสมัยหนึ่งเห็นว่าหากให้แพทย์เรียนทั้งวิชาแผนปัจจุบันและแผนไทยควบคู่กันอาจเกิดความสับสน เพราะมีวิธีการสอนที่ต่างกันและแพทย์แผนไทยจะเน้นการปรับสมดุลของร่างกายอาจมีพื้นฐานพิสูจน์ ได้น้อยกว่าการแพทย์แผนปัจจุบันจึงมีทฤษฎีที่แตกต่างกัน และบางกลุ่มมองว่าแพทย์แผนไทยอาจ อธิบายทางวิทยาศาสตร์ได้ยากกว่าการแพทย์แผนปัจจุบัน ภายหลังจึงได้แยกศาสตร์ทั้งสองอันจากกันทำ ให้แพทย์ที่เรียนวิชาการแพทย์แผนปัจจุบันไม่เข้าใจถึงวิชาแพทย์แผนไทยทำให้สังคมไทยลืมเลือน การแพทย์แผนไทยมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตามการแพทย์แผนปัจจุบันก็ไม่สามารถรักษาโรค

ได้ทุกอย่าง บางครั้งต้องพึ่งพาการรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนไทย จึงทำให้มีการรื้อฟื้นการรักษาแพทย์แผนไทยขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขในสถานบริการทุกแห่งมีการแพทย์แผนไทย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้คือวิวัฒนาการทางการแพทย์แผนไทย ในกรณีของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ให้วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารเป็นมหาวิทยาลัยสำหรับประชาชนทั่วไป เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีโรงเรียนและไม่มีตำราเรียน การเล่าเรียนส่วนใหญ่อยู่ตามวัด จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นำองค์ความรู้จากปราชญ์และสรรพวิชาการ เช่น ตำราการแพทย์ โบราณคดีและวรรณกรรม จารึกลงบนแผ่นหินอ่อน ๑,๔๕๐ แผ่น แล้วประดับไว้ตามบริเวณผนัง เสากระเบื้องรอบพระอุโบสถ พระวิหาร พระวิหารคด และศาลารายรอบพระมณฑปภายในวัด เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ จึงมีการตั้งโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดโพธิ์ ซึ่งถือว่าเป็นโรงเรียนแพทย์แผนไทยแห่งแรก เพื่อเป็นการช่วยเก็บรักษาตำรายาแพทย์แผนไทยที่กำลังจะสูญหายไป ในยุคสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร และทรงมีพระราชดำริให้ฟื้นฟูการแพทย์แผนไทย จึงทำให้การแพทย์แผนไทยเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น ในส่วนของเรื่องภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยบางอย่างอาจนำมาใช้ประโยชน์ไม่ได้หรือหาไม่ได้แล้วและอาจเป็นพืชต้องห้าม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีดำริให้รวบรวมภูมิปัญญาที่มีอยู่จากทุกตำรา ประมาณ ๑๙,๐๐๐ ตำรับ และให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยดูว่าตำรับยาใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของการจัดทำตำรับยาแผนไทยแห่งชาติ โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะจัดทำได้ประมาณ ๓๐๐ ตำรับ ซึ่งในปีที่ผ่านมา สามารถจัดทำได้ ๑๐๓ ตำรับ และสามารถนำไปผลิตและใช้รักษาได้จริงในปัจจุบัน กระทรวงสาธารณสุขมีความพยายามนำมรดกที่มีคุณค่าต่าง ๆ รวบรวมกลับมาใช้เพื่อประโยชน์เพื่อคนไทย และให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงและวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารแห่งนี้ นับว่าเป็นแหล่งรวบรวมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยไว้มากที่สุด สามารถเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านสุขภาพและเสริมสร้างเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนตั้งแต่ระดับรากหญ้า เพื่อส่งเสริมรายได้ให้แก่ประเทศต่อไป

นายศรีศักดิ์ ว่องส่งสาร ประธานคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม มอบของที่ระลึกให้กับนายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์ รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

๑.๔ การเสวนา เรื่อง “การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา” โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมนำเสวนา จำนวน ๔ ท่าน

๑. พระมหาอุดม ปณฺญาโก ผู้แทนวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร
๒. พลเอก ดร.กิติศักดิ์ รักประเสริฐ นายกสมาคมศิษย์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร
๓. ศาสตราจารย์ ดร. เกสัชกร ชยันต์ พิเชียรสุนทร ราชบัณฑิตและผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการแพทย์แผนไทย
๔. นางสาวทัศนีย์ เทพกำปนาท ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรมและ
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.กำโชค เผือกสุวรรณ อนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม
ผู้ดำเนินการเสวนา

ก่อนการเสวนาและอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.กำโชค เผือกสุวรรณ ได้กล่าวสรุปถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดเสวนา เรื่อง การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญาว่า ภูมิปัญญา นั้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพการทำงานทั้งส่วนตนและองค์กรอยู่ในวิถีชีวิตของสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย อันเป็นองค์ความรู้ความสามารถและทักษะการดำเนินชีวิตที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้

เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ไขปัญหา และพัฒนาทั้งส่วนตนและสังคมทุกระดับสังคม ซึ่งในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) นี้มีภูมิปัญญาที่สำคัญอย่างยิ่งที่ประชาคมโลกต่างชื่นชมและศรัทธาโดยทั่วกันจนเป็นที่ประจักษ์ ทำให้องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

(United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ได้ประกาศขึ้นทะเบียนจารึกวัดโพธิ์ ซึ่งเป็นจารึกสาระความรู้อันเป็นภูมิปัญญาทั้งสิ้นเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกทั้งระดับภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (พ.ศ. ๒๕๕๑) และระดับนานาชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๔) โดยกล่าวว่าจารึกวัดโพธิ์ที่บันทึกภูมิปัญญาสาขาต่าง ๆ ไว้ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชการที่ ๑) และรวบรวมไว้เป็นข้อมูลภูมิปัญญาที่ถูกต้อง สมบูรณ์ใช้ประโยชน์ได้จริงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชการที่ ๓) อันมีคุณค่าต่อมนุษยชาติคงความเป็นเอกลักษณ์ และมีความโดดเด่นทั้งด้านเนื้อหาสาระ เวลา สถานที่ บุคคล และเป็นของแท้ที่หาได้ยาก ซึ่งเป็นภูมิปัญญาไทยที่แบ่งได้เป็น ๖ หมวด คือ ๑. พระพุทธศาสนา ๒. วรรณคดีและสุภาพคดี ๓. ทำเนียบ ๔. ประวัติศาสตร์ ๕. ประเพณีและ ๖. เวชศาสตร์ จึงสรุปได้ว่าภูมิปัญญาไทยอันสำคัญยิ่งใหญ่ระดับโลกทั้ง ๖ หมวดนี้ ควรอย่างยิ่งต้องพิทักษ์รักษาไว้ให้มั่นคง เพราะเป็นมรดกที่มีมูลค่าหาที่เปรียบมิได้ เป็นมรดกที่เป็นเอกสารหลักฐานสำคัญของโลก เหมือนว่าเป็นกระจกเงาส่องให้เห็นความหลากหลาย ความมั่นคงด้านภาษา ด้านผู้คนและวัฒนธรรม ซึ่งประกอบกันเป็นภูมิปัญญาที่เป็นความทรงจำของโลก สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องอนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริมให้มีการเข้าถึงทั่วโลกและเพื่อใช้ประโยชน์จากมรดกเอกสารแสดงภูมิปัญญาอันเป็นมรดกของไทยของโลกให้กว้างขวางขึ้นต่อไปอย่างยั่งยืน ฉะนั้น เพื่อเป็นการพิทักษ์รักษาไว้อย่างเป็นทางการเป็นมาตรฐานสากลจึงควรที่จะต้องยกระดับภูมิปัญญาไทย ณ วัดโพธิ์ขึ้นสู่ทรัพย์สินทางปัญญาต่อไป

มรดกภูมิปัญญาในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร มีอยู่อย่างมากมายดังกล่าวแล้ว และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ประมาณวันละ ๘,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ คน และส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งมีความสนใจในมรดกภูมิปัญญาไทย และคุณค่าของสิ่งเหล่านี้เป็นเสน่ห์ของประเทศไทยทำให้ชาวต่างชาติได้รู้จักประเทศไทยมากขึ้น จึงใคร่ขอกราบนิมนต์พระคุณเจ้ากรุณาแจ้งให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้รับรู้ด้วย

การเสวนา เรื่อง “การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา”
โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

พระมหาอุดม ปณฺญาโก ผู้แทนวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กล่าวว่า
ขอเจริญพรทุกท่าน

“วัดโพธิ์สูงกว่าสภาพ	ภราดรงามพริ้งทุกสิ่งแห่ง
วัดโพธิ์เป็นวัดกษัตริย์สร้าง	ไมโรยร้างรุ่งเรืองตั้งสรรงสวรรค
คารวะพระเทพวีราภรณ์	เจริญพรคณะกรรมาธิการบริหาร
พร้อมญาติโยมทุกท่านและอาจารย์	ผู้ร่วมงานมรดกความทรงจำ Memory of The World
แผ่นศิลาจารึกไว้อย่างใหญ่ล้ำ	คือแทปแลตรุ่นโบราณนวัตกรรม
ฉนวนนำกำกัับวิทยา	แผนการนวดคลายปวดกดจุดหยุดโรคหาย
ท่าดัดกายศรมฤาษีตั้งแขนขา	ทั้งโครงฉันทกาศพยกลอนตำรายา
ศาสนาสุภาชิตประเพณี	นับจำนวน ๑,๔๔๐ แผ่น
เนื้อแกร่งแน่น ๒๐๐ ปี มีความขลัง ...	

ในการเสวนาวันนี้ได้รับเกียรติจากคณะกรรมการจัดงานในฐานะที่เป็นตัวแทนของเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร ซึ่งอาตมามีหน้าที่เป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์แผนการท่องเที่ยวและอยู่วัดแห่งนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยวันนี้จะมาบอกเล่าในเรื่องมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สิน

ทางปัญญา ซึ่งคำว่า “มรดกภูมิปัญญา” สามารถแยกเป็นคำได้ว่า “มรดก” จะนึกถึงสิ่งที่เป็นของบิดามารดา ยกให้แก่ลูกหลานและต้องเป็นสิ่งที่มีความค่า ส่วนคำว่า “ภูมิปัญญา” คือ เป็นแนวคิดที่สืบทอดกันมาจากยุคสมัยต่าง ๆ อาทิ สุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ แต่อย่างไรก็ตามภูมิปัญญาเริ่มจากศาสนา การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนโดยในแต่ละชุมชนจะให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

วัดโพธิ์อายุ ๒๓๐ ปี สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา (สมัยพระเพทราชา) ประมาณปี ๒๒๓๑ เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑ มีเนื้อที่ ๕๑ ไร่ ๒ งาน ๙๘ ตารางวา แบ่งเป็น ๒ เขต ได้แก่ ๑) เขตพุทธาวาส จำนวน ๓๐ ไร่ ๒) เขตสังฆาวาส จำนวน ๒๐ ไร่ ที่เหลือเป็นเขตพื้นที่ถนน วัดโพธิ์เป็นมหาวิทยาลัยเปิด เป็นแหล่งเรียนรู้มากมาย เป็นพิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปโบราณ (มีพระพุทธรูปเกือบ ๑๐,๐๐๐ องค์) เป็นโรงพยาบาล (ศูนย์สุขภาพ โรงพยาบาลเด็ก โรงพยาบาลผู้สูงอายุ) เป็นสโมสรทำบุญบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นศูนย์รวมศิลปวัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมสุขภาพ เปรียบเสมือนเป็นหอสมุดแห่งชาติ และเสน่ห์ที่สำคัญของวัดโพธิ์ คือ มี ๓ วัฒนธรรมอยู่ร่วมกัน คือ ไทย จีน และฝรั่ง

พลเอก ดร.กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ นายกสมาคมศิษย์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร ได้กล่าวว่า ปัญญา คือ สิ่งที่เรา สิ่งที่เราคิดค้นขึ้นมาจนเกิดเป็นองค์ความรู้คนไทย เป็นผู้ที่มีการยอมรับมีความเจริญ หากมีการศึกษาประวัติศาสตร์จะพบว่าคนไทยไม่ได้ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น แต่อยู่มานาน ประมาณ ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ ปี นับตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีมีการยอมรับมานาน

แต่ไม่ได้มีการบันทึกรายละเอียดไว้เช่นเดียวกับต่างชาติ พระมหากษัตริย์ เลือกพระพุทธรูปศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติคนไทยเป็นพุทธมามกะ โดยประเทศไทยดำรงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ เพราะมีพระพุทธรูปศาสนาที่ทำให้เราเป็นคนดี มีคุณธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาไทย นอกจากนี้ในชีวิตประจำวัน จะมีแฝงไว้ด้วยภูมิปัญญา อาทิ ที่อยู่อาศัยของคนไทยจะปลูกบ้านใต้ถุนสูง เนื่องจากคนไทยทราบว่า

น้ำท่วมในทศวรรษที่สถาปัตยกรรมวัดไทยที่มีความงดงาม แต่คนไทยกลับไปชื่นชมอาคารแบบโรมันอาหารไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ แสดงถึงภูมิปัญญาในแต่ละภาค หรือภูมิปัญญาในวัดโพธิ์ โดยเฉพาะการนวดแผนไทย ฤๅษีตัดตน ๘๐ ท่า โดยใช้ฤๅษี ๘๒ คน สิ่งเหล่านี้คนไทยยังไม่มีหรือนำมาจนลิขสิทธิ์ ซึ่งต่อไปต่างชาติอาจจะนำภูมิปัญญาของคนไทยไปจดลิขสิทธิ์ก็ได้ ดังนั้น ถึงเวลาหรือยังที่จะมีการตั้งองค์กรขึ้นเพื่อรองรับภูมิปัญญาไทย หรือในเริ่มแรกขอเสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อรวบรวมภูมิปัญญาไทย โดยอาจจะเริ่มจากภูมิปัญญาที่วัดโพธิ์ว่าจะทำอย่างไรจะผลักดันให้มีการจดลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญา

ศาสตราจารย์ ดร.เกษักรชัยันต์ พิเชียรสุนทร ราชบัณฑิตฯ และผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการแพทย์แผนไทย ได้กล่าวถึงภาพรวมของกระทรวงสาธารณสุขในการดำเนินการยกระดับมรดก

ภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งขณะนี้ต้นกำลัง
ศึกษาศิลาจารึก และหาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์
ทำให้ได้รับทราบข้อมูลว่าในสมัยรัชกาลที่ ๓ ขึ้น
ครองราชย์มีการบูรณะวัด จำนวน ๓ วัด ได้แก่
๑) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ๒) วัดสุทัศน์เทพวราราม
ราชวรมหาวิหาร และ ๓) วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร
จากการศึกษาศิลาจารึกพบว่า ศิลาจารึกที่วัดราชโอรสา
รามราชวรวิหาร เป็นการจารึกขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๒
ซึ่งเป็นศิลาจารึกรุ่นเดียวกับวัดโพธิ์ โดยเนื้อหาของศิลา

จารึกที่ปรากฏที่วัดราชโอรสารามราชวรวิหารเป็นตำรับยาที่ไม่พบที่วัดโพธิ์ มียาที่ซ้ำซ้อนกันอยู่แต่มี
ตำรับยาที่แตกต่างกันออกไป ภายหลังจากเปรียบเทียบจารึกทั้งหมดเห็นว่าการจารึกใช้ช่างกลุ่มเดียวกัน
ทั้งหมด ผู้จารึกเลือกองค์ความรู้ที่จะจารึกแตกต่างกันไปในแต่ละวัด

ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาระดับความเป็นมาเกี่ยวกับหลักศิลาจารึก โดยจะเห็นได้ว่า
จารึกที่วัดราชโอรสารามราชวรวิหารเป็นศิลาจารึกที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งจารึก
วัดพระเชตุพนไม่ปรากฏเรื่องราวเหล่านี้ โดยไม่ว่าจะเป็นแผ่นจารึกที่วัดไหนกระทรวงสาธารณสุข
ได้ประกาศให้เป็นตำรับยาการแพทย์ของไทยของชาติได้ยกระดับขึ้นมาแล้วในระดับหนึ่ง

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้วางแผนดำเนินงานเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบโดยได้ตระหนักรายงานต่อเนื่องว่าจะดำเนินการเพื่อยกระดับมรดกภูมิปัญญา
สู่ทรัพย์สินทางปัญญา ทางกรมจึงได้จัดตั้งสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยขึ้น เพื่อมีหน้าที่พัฒนาวิชาการ
ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยคุ้มครอง อนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์
แผนไทย ส่งเสริมและพัฒนาระบบความรู้ และสร้างมาตรฐานด้านการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือกให้ทัดเทียมกับการแพทย์แผนปัจจุบันและนำไปใช้ในระบบสุขภาพอย่างมีคุณภาพ
และปลอดภัย เพื่อเป็นทางเลือกแก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ สถาบันวิจัยได้ร่วมมือกับหน่วยงาน
ภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อศึกษาวิจัยตำรับยาต่าง ๆ และเมื่อยานั้นมีการใช้โดยทั่วไปย่อมถือเป็นเรื่องใหม่
ที่มีการคิดค้นขึ้นจึงถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญา

นอกจากนี้กองคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและพื้นบ้านไทยได้ตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นมาหลายชุดเพื่อพัฒนาตำรับยาแผนไทยของชาติให้มีการใช้ประโยชน์ โดยแพทย์ไทยอย่างกว้างขวาง
และในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการประชุมแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ตำรับยา เพื่อคัดเลือกตำรับยาขึ้นมา
ทำเป็นตำรับยาเฉพาะ และจะนำตำรับยา ๑๐๐ ตำรับแรกไปเผยแพร่ในโอกาสที่จะครบ ๑๐๐ ปี
ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อยกระดับตำรับยาดังกล่าว

ศาสตราจารย์ ดร.เกษักรชัยันต์ พิเชียรสุนทร ได้กล่าวให้ข้อสังเกตกับผู้เข้าร่วมเสวนา
เพิ่มเติมในการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นภูมิปัญญาและสิ่งใดเป็นทรัพย์สินทางปัญญา โดยให้พิจารณาว่าสิ่งใด
เกิดขึ้นก่อนสิ่งใดเกิดขึ้นหลัง ซึ่งหากเรื่องใดเป็นเรื่องเก่านั้นคือ ภูมิปัญญา เป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด
มาจากบรรพบุรุษ ได้แก่จากคนรุ่นหนึ่งส่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่งเป็นทอด ๆ กันมา และหากเรื่องใดมีการคิดค้น

ขึ้นมาใหม่ เรื่องนั้น คือ ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินอีกชนิดหนึ่ง นอกเหนือจากสังหาริมทรัพย์ จึงต้องมีบุคคลเป็นเจ้าของ และเมื่อไหร่ที่ตำรับยาเหล่านี้มีหน่วยงานภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรมเข้ามาดำเนินการวิจัยและพัฒนา มีกระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนทำให้ภูมิปัญญาเหล่านี้กลายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาตามที่ได้กล่าว

นางสาวทัศนีย์ เทพกำปนาท ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม ได้กล่าวว่า

ความหมายและความแตกต่างระหว่างคำว่า “มรดกโลก มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และมรดกความทรงจำแห่งโลก

แนวคิดเรื่อง “มรดกโลก” เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วยเหตุที่หลายประเทศเห็นพ้องต้องกันว่า สงครามนอกจากจะทำลายชีวิตและทรัพย์สินแล้วยังทำลายโบราณสถานและสถานที่สำคัญๆ ทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่ามากมายหลายแห่ง ซึ่งสถานที่เหล่านี้ไม่เพียงมีคุณค่าและสำคัญต่อประเทศที่ตั้งอยู่เท่านั้น แต่ยังมีคามหมายต่อมวล

มนุษยชาติอีกด้วย หากไม่ช่วยกันปกป้องรักษาแล้ว คนรุ่นหลังก็จะไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ หรือชื่นชมความงามที่คนรุ่นๆก่อนได้สร้างสรรค์ไว้ ดังนั้นองค์การยูเนสโกจึงได้ร่างอนุสัญญา “มรดกโลก” ขึ้น เพื่อให้มวลสมาชิกได้ลงนามในสัญญาว่าจะช่วยปกป้องคุ้มครองสถานที่ที่มีความสำคัญทั้งทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติตามแนวทางที่ได้ตกลงกันไว้ อนุสัญญานี้ว่าด้วยเรื่อง “มรดกโลก” จึงเกิดขึ้น

หลังจากนั้นหลายสิบปีต่อมา สมาชิกในส่วนใหญ่ที่ไม่มีพวกโบราณสถานหรือสถานที่สำคัญ ในลักษณะมรดกโลก ก็เห็นว่า มรดกโลก ที่ว่าไม่ควรจำกัดเพียงแค่มรดกที่จับต้องได้ ควรจะอนุรักษ์ปกป้องไปถึงมรดกที่จับต้องไม่ได้ที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งอาจแสดงออกผ่านดนตรี การแสดง พิธีกรรมอันเป็นแนวคิดหรือการประพฤติปฏิบัติในหลายๆประเทศ และมีคุณค่าที่ควรคุ้มครองป้องกันไว้ เช่นกันอย่างพวกดนตรีหรือพิธีกรรมในชนเผ่าอาฟริกกัน หรือในหลายๆประเทศที่เป็นองค์ความรู้ ซึ่งมีประโยชน์ที่หากไม่มีการเก็บรักษาไว้ความรู้เหล่านี้ก็อาจจะสูญหายไปในอนาคตอย่างน่าเสียดาย

ด้วยเหตุนี้จึงมีการเรียกร้องให้มีการจัดทำอนุสัญญาเพื่อปกป้องมรดกที่จับต้องไม่ได้เหล่านี้ แต่เนื่องจากเรื่องดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องถกเถียงกันมาก ทั้งเรื่องขอบข่าย ความหมาย หลักเกณฑ์ ฯลฯ กว่าจะสามารถออกเป็นอนุสัญญาว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage – ICH) ก็ต้องใช้เวลาอีกหลายๆ ปีต่อมา

คำว่า “จับต้องไม่ได้” ในที่นี้ ก็คล้ายกับคำว่า “นามธรรม” คือมิใช่จับต้องหรือสัมผัสไม่ได้จริงๆ แต่เพราะหลายอย่างเป็นแนวคิด หรือการปฏิบัติ ซึ่งต้องแสดงออกผ่านวัตถุหรืออุปกรณ์อื่นๆ เช่น การออกแบบลวดลายผ้าก็ต้องผ่านผืนผ้า เพลงในพิธีกรรมก็ต้องผ่านเครื่องดนตรีออกมาเป็นเสียงต่างๆ ซึ่งมันเหมือนจะไม่คงอยู่ให้จับต้องได้แต่สัมผัสรับรู้ได้ เป็นต้น

เมื่อได้ทราบความเป็นมาของมรดกโลก และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งในประเทศไทยใช้คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” แทน โดยสังเขปแล้วก็จะขอพูดถึงความหมายของแต่ละคำเพื่อให้ทราบความแตกต่าง ดังนี้

- ความหมาย “มรดกโลก” หมายถึง สิ่งที่เกิดทอดมาจากอดีต และยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นสิ่งที่เราจะส่งต่อไปให้คนรุ่นหลังในอนาคต แนวคิดที่สำคัญของ มรดกโลก คือ การมีคุณสมบัติอันทรงคุณค่าในระดับสากล มรดกโลกเป็นของบุคคลทุกคนบนโลก ไม่ว่าแหล่งมรดกโลกนั้นจะตั้งอยู่ในอาณาเขตดินแดนใด

มรดกโลกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ มรดกโลกทางวัฒนธรรมและมรดกโลกทางธรรมชาติ

จากที่ค้นมาเขาบอกว่า นับตั้งแต่มีคัดเลือกมรดกโลกมาจนถึงปีพ.ศ. ๒๕๖๐ ขณะนี้เรามีมรดกโลกทั้งหมดพันกว่าแห่ง ใน ๑๖๐ กว่าประเทศทั่วโลก ซึ่งแบ่งเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ๘๓๒ แห่ง มรดกโลกทางธรรมชาติ ๒๐๖ แห่งในประเทศไทยเรามีมรดกโลกรวม ๕ แห่งคือ

มรดกโลกทางวัฒนธรรม ๓ แห่ง ได้แก่

๑. เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร
๒. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร
๓. แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

มรดกโลกทางธรรมชาติ ๒ แห่ง ได้แก่

๑. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่-ห้วยขาแข้ง
๒. ผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่

สำหรับเรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ในแบบยูเนสโกที่ได้เล่าข้างต้น บ้านเราเพิ่งจะมีการตื่นตัวและเริ่มทำกันอย่างจริงจังเมื่อประมาณปีพ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน (๒๕๖๑) เรามีกฎหมายในเรื่องดังกล่าวเป็นฉบับแรก เรียกว่า “พระราชบัญญัติมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ซึ่งเพิ่งประกาศใช้ไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา ดังนั้น จึงขอใช้ความหมายที่ปรากฏในกฎหมายดังกล่าวมา

- ความหมาย “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน

คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ที่เราใช้ในที่นี้ ถ้าเทียบกับอนุสัญญาขององค์การยูเนสโก ก็เหมือนกับคำว่า “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” (Intangible Cultural Heritage – ICH) นั่นเอง เพียงแต่คนไทยเราค้นชินกับคำแรกและเข้าใจมากกว่า ดังนั้นจึงใช้คำนี้แทน

ประเภทของ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทางกฎหมายจะแบ่งออกเป็น

- (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- (๒) ศิลปะการแสดง
- (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล
- (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม

(๖) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

ตัวอย่าง วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน /ตำนานพื้นบ้าน/
บทร้องพื้นบ้าน/บทสวดหรือบทกล่าวนในพิธีกรรม /สำนวนภาษาิต/ ปริศนาคำทาย/ตำรา

ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาถิ่น ภาษาชาติพันธุ์ ภาษาสัญลักษณ์

ศิลปะการแสดง ได้แก่ ดนตรีและเพลงร้อง /นาฏศิลป์และการละคร

แนวปฏิบัติทางสังคมฯ ได้แก่ มารยาท อย่าง การแสดงความเคารพ/ประเพณี
ด้านศาสนา เทศกาล วงจรชีวิต และการทำมาหากิน

ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล หมายถึง องค์ความรู้ วิธีการ
ทักษะ ความเชื่อ แนวปฏิบัติและการแสดงออกที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อม
ตามธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหารและโภชนาการ /การแพทย์แผนไทยและการแพทย์
พื้นบ้านไทย /โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ /การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / ชัยภูมิ
และการตั้งถิ่นฐาน

งานช่างฝีมือดั้งเดิม มี ๙ ประเภท ได้แก่ ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า /เครื่องจักสาน/
เครื่องรัก/ เครื่องปั้นดินเผา /เครื่องโลหะ /เครื่องมือ / เครื่องหนัง /เครื่องประดับ /อื่นๆ เช่น งานแทงหยวก

การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้านและศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน
(เรีร้ข้าสาร งูกินหาง) /เกมพื้นบ้าน (หมากเก็บ ปิดตาตีหม้อ) /กีฬาพื้นบ้าน (แย้ล้งรู้ แข่งเรือ วิ่งควาย) /
ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (มวยไทย กระบี่กระบอง)

ปัจจุบันเรามีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ประกาศขึ้นบัญชีในประเทศไทย
แต่ละประเภท แล้วจำนวน ๓๑๘ รายการ เช่น

- ศิลปะการแสดง เช่น โขน หนังใหญ่ โนรา ลิเกทรงเครื่อง หุ่นกระบอก
ซอล้านนา เพลงโคราช ดิเกร์ฮูลู

- **งานช่างฝีมือดั้งเดิม** เช่น ผ้าแพรวา ผ้ามัดหมี่ เครื่องมุก เครื่องรัก บาตรบ้าน
บาตร งานช่างดอกไม้สด

- **วรรณกรรมพื้นบ้าน** เช่น นิทานสังข์ทอง นิทานขุนช้างขุนแผน ตำนานผาแดง
นางไอ่ ตำนานจามเทวี ผญาอีสาน ตำราพรหมชาติ บททำขวัญข้าว ทำขวัญนาค ตำราแมวไทย ตำราเลข
ยันต์

ภาษา ได้แก่ ญ้อ ปี่ซุ ซัมเร มลาปี

- **แนวปฏิบัติทางสังคมพิธีกรรมและงานเทศกาล** เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา
อุบลฯ แห่พระขึ้นธาตุ พิธีบูชาแม่โพสพ พิธีกรรมขอฝน สงกรานต์ ลอยกระทง เทศกาลสาทเดือนสิบ
พิธีโกนจุก บายศรีสู่ขวัญ

- **ความรู้ทางธรรมชาติและจักรวาลฯ** ได้แก่ (อาหาร- ต้มยำกุ้ง ผัดไทย
สำหรับอาหารไทย ส้มตำ น้ำพริก ปลาร้า ข้าวยา ข้าวหลาม (แพทย์แผนไทย – ฤาษีตัดตน การนวดไทย
การอยู่ไฟ หมอพื้นบ้านรักษากระดูก การย่างไฟ การสักยา (โหราศาสตร์ - ดาราศาสตร์ได้แก่ คชศาสตร์
ชาวกูย การตั้งถิ่นฐาน - ดอนปู่ตา)

- ความหมาย มรดกความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) คือ มรดกที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Documentary Heritage) แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของความคิด การค้นพบ และผลงานของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากสังคมในอดีตให้กับสังคมปัจจุบัน เพื่อที่จะสืบสานให้แก่สังคมในอนาคต

ปัจจุบันประเทศไทยได้ขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำแห่งโลกไว้ ๒-๓ รายการ เช่น ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ของรัชกาลที่ ๕ และจารึกวัดโพธิ์

หากจะพูดถึงความแตกต่างในแต่ละ “มรดก” ที่กล่าวข้างต้น อาจจะง่าย ๆ ว่า

- มรดกโลก จะเป็นแหล่ง หรือสถานที่ที่ไม่เคลื่อนที่ไปไหน คล้ายอสังหาริมทรัพย์ มี ๒ ประเภท คือ มรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกโลกทางธรรมชาติ

- มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นลักษณะองค์ความรู้ ทักษะ การแสดงออกผ่านวัตถุ คน และสามารถเคลื่อนที่ได้กระจายไปสู่ที่ต่างๆ ได้

- มรดกความทรงจำแห่งโลก หมายถึง มรดกที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างจารึกวัดโพธิ์ที่มีการบันทึกลงบนศิลาตามผนัง กำแพง ฯลฯ

หลายท่านอาจจะสงสัยว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ก็มีการบันทึกเป็น ลายลักษณ์อักษรเหมือนกัน ทำไมไม่เรียกเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกก็ต้องขอเรียนว่า ขึ้นกับว่า เราจะนำมรดกนั้นๆของเราไปขึ้นทะเบียนหรือขึ้นบัญชีแบบไหนก็เหมือนการเลือกเวทีประกวด เราจะนำนางงาม (มรดก) ของเราไปขึ้นเวทีใด ก็ต้องดูคุณสมบัติ และเกณฑ์ที่เวทีหรือกรรมการนั้นๆ กำหนดว่าเข้าหลักเกณฑ์ของเขาหรือไม่ ถ้าเข้าอันไหน ก็ส่งไปอันนั้นในกรณีถ้าเราอยากนำจารึกวัดโพธิ์ ไปขึ้นทะเบียนเป็น “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ก็สามารถทำได้เช่นกัน เพียงแต่ในการนำเสนอต่อ ยูเนสโก ก็จะต้องจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาให้เป็นไปตามเกณฑ์ของอนุสัญญาหรือตามระเบียบ ที่เขาว่าไว้ ซึ่งก็จะแตกต่างกันไปในรายละเอียด และเงื่อนไขซึ่งเข้าใจว่าจารึกวัดโพธิ์เมื่อพิจารณาแล้ว เข้าข่ายความเป็น “มรดกความทรงจำแห่งโลก” มากกว่าจึงนำเสนอต่อยูเนสโกในเวทีนี้และได้รับการคัดเลือกดังกล่าว

การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา

เมื่อได้ทราบความหมายและความแตกต่างของมรดกแต่ละอย่างแล้ว ก่อนที่จะพูดว่าจะ ยกกระดับมรดกภูมิปัญญาเหล่านี้ไปสู่ความเป็นทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างไร อาจจะขอทำความเข้าใจ ของคำว่า “ทรัพย์สินทางปัญญา” มาสรุปให้ฟังคร่าวๆ

ความหมายของ “ทรัพย์สินทางปัญญา” หมายถึง ผลงานอันเกิดจากความคิด สร้างสรรค์ของมนุษย์

ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ทรัพย์สินทาง อุตสาหกรรม และลิขสิทธิ์

ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมเป็นความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสินค้า อุตสาหกรรมในการประดิษฐ์คิดค้น การออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจจะเป็นกระบวนการ หรือเทคนิคใน การผลิตที่ได้ปรับปรุงหรือคิดค้นขึ้นใหม่ หรือที่เกี่ยวข้องกับตัวสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบ และรูปร่างสวยงามของตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงเครื่องหมายการค้าหรือยี่ห้อ ชื่อและถิ่นที่อยู่ทางการค้าที่รวมถึงแหล่งกำเนิดสินค้าและการป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ทรัพย์สิน ทางอุตสาหกรรม จึงสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

- สิทธิบัตร (Patent)
- เครื่องหมายการค้า (Trademark)
- แบบผังภูมิของวงจรรวม (Layout - Designs Of Integrated Circuit)
- ความลับทางการค้า (Trade Secrets)
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication)

ส่วน ลิขสิทธิ์ หมายถึง งานหรือความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม งานภาพยนตร์ หรืองานอื่นใดในแผนกวิทยาศาสตร์ลิขสิทธิ์ ซึ่งรายละเอียดท่านสามารถไปหาเองได้จะไม่ขอกล่าวถึงเพียงแต่จะบอกว่าทรัพย์สินทางปัญญานั้นมีความหมายอย่างไร และมีกี่ประเภท เมื่อทราบความหมายแล้ว สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัด คือ การจะยกระดับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปสู่การเป็นทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องมีเรื่องการสร้างสรรค์ (creative) หรือการค้นคิดสิ่งใหม่ๆ หรือต่อยอดภูมิปัญญานั้นๆ ขึ้นมาด้วย เพราะโดยลำพังแล้วมรดกภูมิปัญญา มักจะหาต้นตอไม่ได้ หรือก็สืบทอดกันมานาน จนไม่รู้ใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง เพียงแต่มีผู้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่นบางแห่งก็คล้ายกับว่ามีชุมชนเป็นเจ้าของ แต่ก็มีใช้เจ้าของผู้คิดค้นมาแต่แรก และหลายอย่างก็เป็นมรดกร่วม คือ มีการถือปฏิบัติในหลายพื้นที่หลายชุมชน จะเหมือนหรือต่างกันบ้างก็แล้วแต่ท้องถิ่น ซึ่งองค์การยูเนสโกหรือพ.ร.บ.มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของเราเอง ก็ได้เคร่งครัดในเรื่องความเจ้าของที่แท้จริง ซึ่งผิดกับเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการต่อยอดหรือคิดค้นขึ้นใหม่ ที่ต้องมีบุคคล กลุ่มบุคคลเป็นเจ้าของ ที่สำคัญทรัพย์สินทางปัญญาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการค้า หรือผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าจะต้องทำอะไร ซึ่งระดับการขึ้นทะเบียนเพื่อคุ้มครองสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของก็มีรายละเอียดที่ต่างกันออกไปอีกแม้แต่ในเวทีระดับโลกอย่าง WIPO (World Intellectual Property Organization - องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก) ก็ยังมีปัญหาถกเถียงเรื่องผลประโยชน์อันเกิดทรัพย์สินทางปัญญาที่ยังไม่ลงตัวอีกหลายประเด็น

สำหรับเรื่อง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือ ICH ที่ได้กล่าวข้างต้นว่ามันสามารถสืบทอดและเคลื่อนที่ไปได้ ดังนั้น จึงมีมรดกภูมิปัญญาหลายอย่างที่เรียกว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาาร่วม คือ อาจจะมีหลายชุมชน หลายๆจังหวัดปฏิบัติเหมือนกัน เช่น การทำบุญบุญบั้งไฟก็ทำกันหลายจังหวัดในภาคอีสาน หรือในระดับนานาชาติ ก็มีหลายประเทศที่ถือมรดกภูมิปัญญาบางตัวร่วมกัน เช่น ชักกะเย่อ ก็มีทั้งในเกาหลี เวียดนาม กัมพูชาและฟิลิปปินส์ อาหารเมดิเตอร์เรเนียน มีไซปรัส โครเอเชีย สเปน กรีซ อิตาลี โมร็อกโคและโปรตุเกส การเต้นแทงโก้ ก็มีอาร์เจนตินาและอูรุกวัย เป็นต้นที่บอกว่า เป็นมรดกร่วมนี้หมายถึงว่า ถ้ามีการขึ้นบัญชีไว้ไม่ว่าในระดับชาติหรือยูเนสโก ก็จะบอกไว้ว่ามรดกนี้มีอยู่ที่ไหน หรือมีใครถือปฏิบัติอยู่บ้าง

สำหรับวัดโพธิ์ ซึ่งมี “สรรพวิชา” ที่รัชกาลที่ ๓ ได้ทรงให้จารึกไว้และเป็นตั้ง “มหาวิทยาลัย” แห่งแรก เพื่อประชาชน คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ในหลากหลายเรื่องราวนี้ พระองค์ท่านประสงค์จะให้ความรู้เหล่านี้เป็นสาธารณประโยชน์ที่คนไทยทุกคนชั้นจะได้เรียนรู้ และนำไปใช้ ซึ่งมีอยู่หลายหมวดวิชา เช่น หมวดประเพณี หมวดวรรณกรรม หมวดอนามัย และหมวดตำรายา เป็นต้น และนี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้จารึกวัดโพธิ์ กลายเป็น “มรดกความทรงจำแห่งโลก” และหากศึกษาองค์ความรู้ในหลายๆหมวดก็จะพบว่าสาระสำคัญหลายอย่างได้ถูกนำไปปฏิบัติและสืบทอดต่อกันจนกลายเป็น “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ที่มีการขึ้นบัญชีในระดับชาติไว้แล้ว เช่น นวดไทย ตำรายา ท่าฤๅษีดัดตน และประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม

หากต้องการจะยกมรดกภูมิปัญญาเหล่านี้ ให้กลายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์ต่อคนไทยนั้นก็จำเป็นต้องมีคิดสร้างสรรค์ ต่อยอด และนำไปจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ ต่อไป

แต่ไม่ว่าจะเป็นมรดกโลก มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และมรดกความทรงจำแห่งโลกที่มีอยู่ในประเทศไทย นอกจากความภาคภูมิใจที่พวกเราที่มีต่อสิ่งเหล่านี้แล้วอยากจะทำให้ทุกคนได้มีส่วนช่วยในการปกป้อง รักษา และพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมืองอย่างเต็มที่ ให้สมกับที่เราได้รับ “มรดก” อันเป็นสมบัติที่บรรพบุรุษเราได้ส่งต่อมาให้เราและเราก็มีหน้าที่ที่จะส่งต่อไปยังอนุชนรุ่นหลังเราต่อๆ ไป

๑.๕ พิธีปิดการเสวนา เรื่อง การยกระดับมรดกภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา

นายศรีศักดิ์ ว่องสวัสดิ์ ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้กล่าวสรุปการจัดเสวนาในวันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในนามคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม และคณะผู้จัดโครงการเสวนา “มรดกความทรงจำแห่งโลกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร” ผมขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้เกียรติเข้าร่วมการเสวนาในวันนี้

วันนี้ได้เห็นแล้วว่า ทุกท่านได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะความห่วงใยเกี่ยวกับกระแสการพัฒนาและความเจริญที่หลังไหลของวัฒนธรรมต่างชาติเข้าปะทะต่อวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย ด้วยสาเหตุหลัก ๆ ดังนี้

- การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแบบไร้พรมแดน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว แต่ขาดการกลั่นกรอง เลือกรับ คัดสรรข้อมูลที่มีคุณภาพ
- การพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจแต่ขาดการให้ความสำคัญกับต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่
- การขาดกลไกการขับเคลื่อนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนขอกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในระดับ ๆ

อย่างไรก็ตาม บนพื้นฐานของข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องบางอย่างบางประการ แต่วันนี้เราได้เห็นถึงความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจอย่างแข็งขันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน ในการมีส่วนร่วมแสดงพลังของความร่วมมือและสร้างสรรค์ให้เกิดกิจกรรมการเสวนาในครั้งนี้ขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะมีเวลาการดำเนินงานที่จำกัด อันแสดงถึงความพร้อมและศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งผมต้องขอขอบคุณทุกองค์กรและทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนร่วมจัดกิจกรรมในครั้งนี้ขึ้น

การจัดเสวนาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งโดยตรงต่อการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยและมีส่วนร่วมรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามที่เป็นรากเหง้าของความเจริญของชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืน และที่ขาดมิได้ ต้องขอขอบพระคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ได้แก่

- คณะสงฆ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- กระทรวงวัฒนธรรม
- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
- กรมการท่องเที่ยว
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร
- กลุ่มบริษัทไทยเบฟ และมูลนิธิสิริวัฒนภักดี
- มูลนิธิพระพุทธยอดฟ้า สถาบันในเครือตั้งตรงจิตร
- โรงเรียนวัดราชบพิธ
- สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน
- โรงเรียนการแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ

ที่ให้การสนับสนุนงานทางด้านวัฒนธรรม เอกสารประกอบการเสวนา การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง และการสาธิตทางวัฒนธรรม การปรับแต่งภูมิทัศน์การจัดสถานที่ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม หากมีข้อขาดตกบกพร่องประการใด ในนามคณะกรรมการต้องขออภัยทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และยินดีน้อมรับทุกความคิดเห็นของทุกท่าน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป สำหรับในส่วนของการดำเนินงานของคณะกรรมการ การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สถานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะกรรมการด้านศิลปะ และวัฒนธรรม จะได้นำสิ่งที่ทุกท่านได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการเสวนาครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจัดทำเป็นรายงานการศึกษาเสนอต่อสถานีบัญญัติแห่งชาติเสนอไปยังรัฐบาลเพื่อพิจารณาดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ทั้งนี้ คณะกรรมการจะติดตามผลการดำเนินงานในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง **ภายใต้แนวคิด Do it now for Our Thai Culture คือ การลงมือทำทันทีเพื่อรักษามรดกวัฒนธรรมของเราให้ยั่งยืน** โดยเริ่มต้นจากสิ่งที่ใกล้ตัวและสามารถปฏิบัติให้เห็นผลได้ในทันที เป็นการจุดประกายความคิดและขยายผลการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมในระดับประเทศต่อไป บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอปิดการเสวนาในโครงการ “มรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร” ณ โอกาสนี้

๒. การประเมินผลการจัดเสวนา

การประเมินผลการจัดเสวนา เรื่อง การยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญาในการจัดงานโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) ดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการด้านศิลปะ และวัฒนธรรม ในคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีรูปแบบการเสวนาที่มีลักษณะผสมผสานวิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจด้วยการบรรยาย อภิปราย และเสวนา ร่วมกับผู้เข้าร่วมฟังและมีการประกอบกิจกรรมการแสดงการสาธิตเรื่องราวที่แสดงถึงภูมิปัญญาไทย ตามศิลาจารึก ณ วัดโพธิ์ให้ชม ณ บริเวณพื้นที่โดยรอบๆ ของสถานที่เด่นที่เสวนา

การประเมินผลการจัดเสวนาครั้งนี้ จัดทำโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมฟัง และร่วมชมกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

๑. ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเสวนาโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแจกแบบสอบถามไปทั้งหมด ๒๐๐ ฉบับ ได้คืนมา ๑๕๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๗๖ และเป็นแบบข้อมูลคำตอบที่มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของความคิดเห็น และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงแยกเป็นโดยรวม รายด้าน และรายข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๑ วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ดังปรากฏในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = ๑๕๒)

ข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๕๐	๓๓.๐๐
หญิง	๑๐๒	๖๗.๐๐*
รวม	๑๕๒	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
น้อยกว่า ๒๕ ปี	๑๖	๑๐.๒๔
๒๕ - ๔๐ ปี	๔๗	๓๑.๐๒
๔๑ - ๕๖ ปี	๕๙	๓๘.๘๔*
๕๗ ปีขึ้นไป	๓๐	๑๙.๘๐
รวม	๑๕๒	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๕๔	๓๕.๓๒
ปริญญาตรี	๘๐	๕๒.๘๐*
ปริญญาโท	๑๔	๙.๒๔
ปริญญาเอก	๔	๒.๖๔
รวม	๑๕๒	๑๐๐.๐๐

ข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
๔. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	๑๒	๗.๙๒
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔๐	๒๖.๔๐
ธุรกิจส่วนตัว	๗๐	๔๖.๒๐*
พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	๓๐	๑๙.๔๘
รวม	๑๕๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑ แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มาเข้าร่วมเสวนาและชมกิจกรรมนิทรรศการ การสาธิต บริเวณลานกลางแจ้งโดยรอบบริเวณต้นท์ เสวนา มีจำนวนทั้งหมด ๑๕๒ คน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗ มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๔ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘๐ ประกอบอาชีพธุรกิจ ส่วนตัว จำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒๐

๑.๒ วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น

ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้าร่วมเสวนา และชมกิจกรรม ต่าง ๆ ณ ลานวัดโดยรอบบริเวณต้นท์เสวนา โดยผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นตามมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Secole) แบ่งออกเป็น ระดับความคิดเห็น ๕ ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

คะแนน	ระดับความคิดเห็น / เห็นด้วย
๕	เห็นด้วยมากที่สุด
๔	เห็นด้วยมาก
๓	เห็นด้วยปานกลาง
๒	เห็นด้วยน้อย
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด

และทำการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ของความคิดเห็นและค่าคะแนน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และประเมินผลของระดับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าคะแนน เฉลี่ยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ค่าคะแนนเฉลี่ย ๓.๖๗ - ๕.๐๐	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมาก
๒. ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๓๔ - ๓.๖๖	หมายถึง	เห็นด้วยระดับปานกลาง
๓. ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๒.๓๓	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏ ในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = ๑๕๐)

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็น / เห็นด้วย		
		\bar{x}	SD.	ระดับ
๑.	ด้านเนื้อหา หัวข้อการเสวนา เรื่อง “การยกระดับมรดก ภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญามีความเหมาะสม”	๔.๐๘	.๘๘	มาก
๒.	ท่านได้รับประโยชน์และความรู้จากการฟังบรรยาย เรื่อง “การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย ณ วัดโพธิ์”	๓.๘๗	๑.๗๐	มาก
๓.	ท่านได้รับประโยชน์และความรู้จากการฟังบรรยาย เรื่อง “บทบาทของการท่องเที่ยวต่อการส่งเสริม และสนับสนุน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทย ณ วัดโพธิ์”	๓.๕๙	.๗๖	ปานกลาง*
๔.	ท่านได้รับประโยชน์และความรู้จากการฟังบรรยาย เรื่อง “การแพทย์แผนไทย ณ วัดโพธิ์ : คุณค่ามรดก ความทรงจำแห่งโลก”	๔.๖๕	.๗๙	มาก
๕.	ท่านได้รับประโยชน์และความรู้ จากการฟังการเสวนา เรื่อง “การยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา”	๔.๑๑	.๗๒	มาก
๖.	ข้อมูลความรู้และประสบการณ์จากกิจกรรมต่าง ๆ ในงานมรดกความทรงจำแห่งโลก เป็นประโยชน์อย่าง ยิ่งต่อการนำไปพิจารณา เพื่อจัดการอนุรักษ์ และสืบสานมรดกภูมิปัญญาไทย	๔.๐๕	.๙๙	มาก
๗.	ข้อมูลเนื้อหาสาระจากรีกวัดโพธิ์ มีความสมบูรณ์ หนัก แน่นพอที่จะยกระดับภูมิปัญญาไทยขึ้นสู่ทรัพย์สิน ทางปัญญาได้	๔.๕๑	.๗๗	มาก
๘.	วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่เสวนา ให้ความรู้ ความเข้าใจ และตรงประเด็นตามหัวข้อเรื่อง “การยกระดับภูมิปัญญา สู่ทรัพย์สินทางปัญญา”	๓.๘๔	.๗๒	มาก
	รวม	๔.๐๙	.๘๙	มาก
	ด้านการจัดดำเนินการ			
๙.	การจัดบริการให้การต้อนรับและลงทะเบียน มีประสิทธิภาพดี	๓.๖๐	.๙๘	มาก
๑๐.	การบริการเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่มของเจ้าหน้าที่ เป็นที่พึงพอใจ	๔.๐๒	.๖๙	มาก
๑๑.	สถานที่จัดเสวนาเหมาะสม	๒.๓๐	.๗๖	ปานกลาง*
๑๒.	อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในการสื่อสาร เพื่อการเสวนามีความเหมาะสม	๔.๑๒	.๘๑	มาก

๑๓.	การจัดนิทรรศการให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยมีความโดดเด่นและตรงประเด็น ในเรื่องมรดกความทรงจำแห่งโลก	๔.๒๐	.๗๗	มาก
๑๔.	การสาธิต การแสดงกิจกรรมภูมิปัญญาไทย บริเวณต้นทุเรียนต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจมาก	๔.๓๓	.๗๙	มาก
๑๕.	ในภาพรวมของการจัดโครงการมรดกความทรงจำ แห่งโลกครั้งนี้ให้ประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และต่อสังคมประเทศชาติ	๔.๐๙	.๘๐	มาก
	รวม	๓.๘๑	.๗๖	มาก
	รวมทั้งหมด	๓.๙๖	.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๒ แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มาเข้าร่วมเสวนา และชมกิจกรรมนิทรรศการ การสาธิตต่าง ๆ เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย มีความคิดเห็นต่อการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก ณ วัดโพธิ์ พร้อมทั้งบรรยายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและการเสวนาเรื่อง การยกระดับภูมิปัญญา สู่ทรัพย์สินทางปัญญาโดยรวมแล้วเห็นด้วยกับโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๖$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน ($\bar{x} = ๔.๐๙$, $\bar{x} = ๓.๘๑$) คือ ด้านเนื้อหา และด้านการจัดดำเนินการตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านเนื้อหา คือ ข้อ ๓ ท่านได้รับประโยชน์และความรู้จากการฟังบรรยาย เรื่อง “บทบาทของการท่องเที่ยวต่อการ ส่งเสริม และสนับสนุน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทย ณ วัดโพธิ์” ($\bar{x} = ๓.๕๙$) ส่วนในด้านการจัด ดำเนินการคือ ข้อ ๑๑. คือสถานที่จัดเสวนาเหมาะสม ($\bar{x} = ๒.๓๐$) นอกนั้นทุกข้อรายการมีความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

๑.๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยอิสระของผู้ตอบแบบสอบถาม รวบรวมโดยลำดับความถี่ ของความคิดที่คล้ายคลึงกันหรือซ้ำกัน นำเสนอจากความคิดมากที่สุดไปสู่น้อย ปรากฏดังนี้

๑) นิทรรศการและการสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ จากภูมิปัญญา โดยเฉพาะการนวดมีความ พึงพอใจมาก จำนวน ๘ ฉบับ

๒) ควรจัดให้ความรู้เสวนา ให้มากกว่านี้ จำนวน ๖ ฉบับ

๓) สถานที่ในการจัดประชุมรับฟังความรู้ไม่เหมาะสม ร้อน ถูกรบกวนจากประชาชน ขาดสมาธิ ควรจัดในห้องประชุม จำนวน ๖ ฉบับ

๔) ได้รับความรู้และประสบการณ์ตรง โดยเห็นของจริงในวัดโพธิ์ เพื่อเป็นการยืนยัน และเข้าใจเหตุการณ์ ข้อมูลได้ชัดเจน มากขึ้น จำนวน ๓ ฉบับ

๕) หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบควรรีบลงมือจัดการยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สิน ทางปัญญาให้รวดเร็ว เกรงว่าจะถูกขโมยลิขสิทธิ์ จำนวน ๒ ฉบับ

๖) ควรใช้ประกาศเกียรติบัตร ความทรงจำแห่งโลกให้ผู้คนได้เห็นชัดเจน ส่งงามสมศักดิ์ศรี มีเกียรติภูมิ จำนวน ๒ ฉบับ

๗) ควบคุมแล้รักษาจารึกต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ตลอดเวลาและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ประชาชนที่ชม ทราบถึงความสำคัญของการได้มาซึ่งประกาศเกียรติคุณ มรดกความทรงจำแห่งโลก อย่างเป็นทางการ จำนวน ๒ ฉบับ

๘) ควบคุมจัดเสวนาเฉพาะเรื่อง การได้มาซึ่งมรดกความทรงจำโดยเฉพาะ จำนวน ๑ ฉบับ

๑.๔ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการประเมินผล

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเสวนาและชมกิจกรรม พบว่ามีระดับความคิดเห็นเห็นด้วยกับการจัดเสวนาครั้งนี้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๖$) ทั้งนี้ เพราะผู้เข้าร่วมเสวนามีความรักและหวงแหนมรดกภูมิปัญญาไทย ถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ควบคุมดูแลอนุรักษ์และสืบสานต่อไปอย่างยั่งยืน และปกป้องคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ ในการนำมาเพื่อเป็นปัจจัยและศาสตร์ในการดูแล รักษาสุขภาพชีวิตมนุษย์อีกทั้งเป็นปัจจัยสำหรับการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี และยังเป็นประโยชน์ในแง่วิชาการ เพื่อการศึกษาค้นคว้าพัฒนาต่อไป

นอกจากนั้นยังเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของวัดโพธิ์ที่เป็นพิเศษเฉพาะพื้นที่ ที่เป็นแหล่งรวบรวมภูมิปัญญาไว้หลากหลาย ซึ่งบันทึกเป็นหลักฐานในรูปศิลาจารึกไม่มี ณ ที่ใดในเมืองไทย ระดับไว้ตามอาคาร และสิ่งก่อสร้างภายในพระอาราม เช่น พระอุโบสถ พระวิหาร ระเบียงคต จนเป็นที่ประจักษ์ในองค์ความรู้ รวม ๖ หมวด คือ หมวดพระพุทธศาสนา หมวดเวชศาสตร์ หมวดวรรณคดีและสุภาษิต หมวดทำเนียบ หมวดประวัติ หมวดประเพณี และได้รับประกาศเกียรติคุณจาก UNESCO ว่าเป็น “มรดกความทรงจำแห่งโลก” ทั้งระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๕๑ และระดับนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ความมีคุณค่าอันสูงยิ่งนี้ จึงเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ค่าระดับความคิดเห็นเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

สำหรับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นสถานที่การจัดเสวนา ($\bar{x} = ๒.๓๐$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ บรรยากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าว เป็นสถานที่โล่งแจ้งกลางลานปูนในวัดโดยจัดเป็นที่นั่งฟังการอภิปรายและบรรยาย มีผู้คนเดินผ่านไปมาโดยตลอด เสียงการบรรยายและอภิปรายอาจทำให้ฟังไม่ชัด ผู้ฟังเสียสมาธิ ซึ่งเป็นปัจจัยองค์ประกอบการจัดดำเนินการ อาจไม่เหมาะสมได้ จึงเป็นเหตุให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในสาระเนื้อหาไม่ชัดเจนมากนัก จึงเป็นเหตุให้มีความคิดเห็น เห็นด้วยเกี่ยวกับสถานที่ห้องเสวนาอยู่ในระดับปานกลางได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเสวนา เรื่อง “การยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา” พบว่ามีความคิดเห็นโดยรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นที่เป็นอิสระ (ในรูปความเรียง) ล้วนแล้วแต่ทุกคนประสงค์ให้เป็นการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่จารึกไว้ ณ วัดโพธิ์ ได้รับการดูแล ปกป้อง คุ้มครอง โดยยกระดับสู่ทรัพย์สินทางปัญญาได้แล้ว เพื่อความมั่นคง ยั่งยืนและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญตลอดไป ดังนั้น จึงเห็นควรเสนอแนะดังนี้

๑) ข้อมูลการสำรวจจากการร่วมฟังเสวนาครั้งนี้ ควรที่ภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปพิจารณา วางแผน ดำเนินการยื่นจดทะเบียนสิทธิบัตรเป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร่งด่วน

๒) เห็นควรเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนผู้สนใจ ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และร่วมกับภาครัฐ จัดวางแผน เพื่อยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญาต่อไป

๓) เห็นควรจัดทำป้ายประกาศลักษณะถาวรวัตถุ แสดงความเป็นมรดกที่เป็นเอกสารหลักฐานสำคัญของโลก ให้สง่างามโดดเด่นจัดตั้งขึ้นประกาศให้ประชาคมชาวไทย และชาวนานาชาติ ได้เห็นได้ทราบ ไว้ในวัดโพธิ์ ซึ่งเสมือนกระจกเงา สะท้อนให้เห็นความหลากหลายมั่งคั่งด้านภาษา วิชาการ ผู้คน และวัฒนธรรมอันประกอบเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก เพื่อการเข้าถึงมรดกทางเอกสารโลกให้กว้างขวางขึ้น

๓. การจัดกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๕ - วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑

๓.๑ การจัดกิจกรรมในวันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ จัดโดย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งในการจัดกิจกรรมวันดังกล่าวได้มีอนุกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม และประสานงานการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย นายศรีศักดิ์ ว่องส่องสาร ประธาน คณะอนุกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. กำโชค เผือกสุวรรณ พลเอก ทนงค์ศักดิ์ จินดาลัทธ นายกิติรัตน์ คำสุวรรณ และนายประสาน หวังรัตนปราณี โดยมีการจัดกิจกรรม ดังนี้

๑) การจัดเสวนาวิชาการ ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา การอภิปราย เรื่อง “เสน่ห์วัดโพธิ์” โดย นางอุษา กลิ่นหอม ผู้ทรงคุณวุฒิกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (การนวดไทย) นายจุลภัสสร พนมวัน ณ อยุธยา นักวิชาการอิสระ ด้านวัฒนธรรม ดำเนินรายการโดย นายอนุกุล ไบไกล ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเครือข่ายสภาวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร และสภาวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ กองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม

๒) การจัดแสดงนิทรรศการ “มรดกความทรงจำแห่งโลก วัดโพธิ์” เป็นการนำเสนอเอกลักษณ์ของวัดโพธิ์ คือ ๑) ตึกตาศีลาจีน ๒) แม่ชี้อ : เทวดาผู้คุ้มครองเด็กทารก ๓) ยักษ์วัดโพธิ์ ๔) ฤๅษีดัดตน จัดแสดงระหว่างวันที่ ๔ - ๘ เมษายน ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ นาฬิกา

๓) การสาธิตทางวัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านเพื่อสุขภาพ ๖ ประเภท ประกอบด้วย ๑. หริ่ม - ถั่วเตียง จากสภาวัฒนธรรมเขตธนบุรี ๒. ยำทวาย จากสภาวัฒนธรรมเขตยานนาวา ๓. ข้าวแช่ จากสภาวัฒนธรรมเขตจอมทอง ๔. ผัดไทย จากสภาวัฒนธรรมเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ๕. น้ำสมุนไพรรจากสภาวัฒนธรรมเขตบางแค ๖. น้ำแข็งใส จากสภาวัฒนธรรมเขตพระนคร จัดแสดงระหว่างวันที่ ๔ - ๘ เมษายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๗.๐๐ นาฬิกา (สาธิตรอบเช้า เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกาและรอบบ่าย เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา)

การออกร้านจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม โดยกระทรวงวัฒนธรรม

๔) การแสดงทางวัฒนธรรม ๒ ประเภท ประกอบด้วย การแสดงกลองยาว ในวันพุธที่ ๔ และวันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑ และการแสดงกระต๊วแทงเสื่อ ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๕ - วันเสาร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๑ จากสภาวัฒนธรรมเขตภาษีเจริญจัดแสดงวันละ ๒ รอบ เวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา และ ๑๔.๐๐ นาฬิกา

การแสดงกิจกรรมการรำกลองยาว จัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม

การแสดงกิจกรรมการเล่นกระต๊วหางเสือ จัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม

นายศรีศักดิ์ ว่องส่งสาร ประธานคณะกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมด้วย พลเอก ทนงศักดิ์ จินดาลัทธ นายกิติรัตน์ คำสุวรรณ์ ร่วมกิจกรรม เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ จัดกิจกรรมโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

๓.๒ การจัดกิจกรรมในวันศุกร์ที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ จัดโดย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับกรมการท่องเที่ยว

การจัดกิจกรรมวันดังกล่าวได้มีอนุกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย นายประสาน หวังรัตนปราณี และนายชูสิทธิ์ คุปต์วิวัฒน์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับกรมการท่องเที่ยว ได้หารือร่วมกันในการจัดงานเสวนา ในหัวข้อ “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” โดยมีการจัดกิจกรรม ดังนี้

๑) การจัดงานเสวนา ในหัวข้อ “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหารกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” โดยเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ และวรรณคดี มานำเสนอ มุมมอง เกร็ดความรู้ในรูปแบบเชิงประวัติศาสตร์และวรรณคดี และต่อยอดไปถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยวิทยากร จำนวน ๒ คน และผู้ดำเนินรายการ ๑ คน ประกอบด้วย

๑.๑) วิทยากรให้ความรู้ ๒ คน คือ นายจุลภัสสร พนมวัน ณ อยุธยา นักวิชาการอิสระด้านศิลปวัฒนธรรม และรศ.ดร. เสาวณิต วิงวอน ผู้ทรงคุณวุฒิของภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ซึ่งมีนางสาวศิวพร ศุภรัตน์ดิลก เจ้าหน้าที่ด้านสื่อสารและประชาสัมพันธ์ กองประชาสัมพันธ์ในประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ดำเนินรายการเสวนา

การเสวนา เรื่อง วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๒) การจัดกิจกรรมให้ความรู้และนำเที่ยวแก่ประชาชนและผู้สนใจศึกษาและท่องเที่ยวภายใน
วัดโพธิ์ กำหนดเป็น ๒ รอบ คือ รอบ ๑๑.๐๐ นาฬิกา และรอบ ๑๔.๓๐ นาฬิกา

๓) ผู้เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมงาน

๓.๑) ว่าที่ร้อยเอก สันติพงษ์ บุลยเลิศ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว
ผู้แทนกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๓.๒) นางสาวจุไรรัตน์ ชัยทวีทรัพย์ รองผู้อำนวยการ ททท.สำนักงานกรุงเทพมหานคร

๓.๓) นางสาวดวงใจ สังข์โสภณ รองผู้อำนวยการ ททท.สำนักงานกรุงเทพมหานคร

๓.๔) ผู้แทนสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

๓.๕) ทีมงานเจ้าหน้าที่ของกรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานกรุงเทพมหานคร

๔) สรุปผลการจัดงาน

๔.๑) จำนวนประชาชนและผู้สนใจที่เข้าร่วมการรับฟังการเสวนา หัวข้อ “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กักการท่องเที่ยวยุคใหม่” มีจำนวนประมาณ ๖๐ คน ซึ่งเมื่อวิทยากรทั้ง ๒ ท่าน ได้เปิดการเสวนาแล้ว ได้รับความสนใจและชื่นชอบจากผู้ชมเป็นอย่างมาก

๔.๒) หัวข้อการเสวนา วิทยากรทั้ง ๒ ท่าน ได้บรรยายเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ที่น่าสนใจภายในวัดโพธิ์ เช่น จารึกวัดโพธิ์ มีจำนวน ๑,๔๔๐ แผ่น โดยจารึกอยู่บริเวณโดยรอบวัดโพธิ์ ทั้งรายรอบอุโบสถ พระวิหาร ระเบียงคต ฝาผนัง ซึ่งล้วนแล้วแต่มีคุณค่าและมีเรื่องราวที่น่าสนใจ ทั้งนี้ ยังเล่าถึงเกร็ดความรู้ที่ได้ฟังได้ยาก เช่น จารึกโคลงภาพเรื่องรามเกียรติ์ ที่เป็นแผ่นหินอ่อนอยู่รอบพระอุโบสถ ซึ่งปัจจุบันค่อนข้างกลางเลือน และประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่ามีอยู่ ศิลาล้างโคลงที่ปูบนพื้นทางเท้าในวัดโพธิ์ เป็นของเก่าแก่ ตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ยังสามารถใช้งานได้ดียิ่งในปัจจุบัน สามารถระบายน้ำได้ดี และไม่อมความร้อนอับแฉะที่ตั้งอยู่ภายในวัดโพธิ์ตามที่ถูกต้องตามประวัติศาสตร์จะเป็นรูปปั้นปูนแบบตัวเล็ก ไม่ใช่รูปปั้นปูนแบบตัวใหญ่ เป็นต้น

นอกจากนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านการบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ผ่านการชี้แนะและอธิบายอย่างจริงจังจากผู้เชี่ยวชาญ ณ ปัจจุบัน ได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนคนไทยที่สนใจในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการท่องเที่ยวและได้รับความรู้ควบคู่กันไป ซึ่งทำให้เกิดความน่าสนใจ น่าเรียนรู้ และมีความรักในโบราณสถาน และโบราณวัตถุที่พระมหากษัตริย์ไทยได้สร้างสมมาตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

๔.๓) หลังจากการเสวนาเสร็จสิ้น ทางผู้แทนกรมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกรุงเทพมหานคร ได้มอบของที่ระลึกให้แก่วิทยากรทั้ง ๒ ท่าน

๔.๔) หลังจากเสร็จสิ้นการเสวนา เข้าสู่กิจกรรมการพาประชาชนและผู้สนใจท่องเที่ยวพร้อมศึกษาหาความรู้ภายในวัดโพธิ์ ซึ่งกิจกรรมนี้ ได้แบ่งออกเป็น ๒ สาย

๔.๔.๑) สายที่ ๑ โดยกรมการท่องเที่ยว ได้จัดหามัคคุเทศก์ มานำชมให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้สนใจ ซึ่งได้รับความสนใจเป็นจำนวนมาก จำนวน ๒ รอบ ในรอบ ๑๑.๐๐ นาฬิกา และรอบ ๑๔.๓๐ นาฬิกา

๔.๔.๒) สายที่ ๒ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกรุงเทพมหานคร ได้เรียนเชิญวิทยากรทั้ง ๒ ท่าน คือ นายจุลภัสสร พนมวัน ณ อยุธยา และ รศ.ดร. เสาวณิต วิงวอน เป็นผู้บรรยาย ให้ความรู้ และนำชมภายในวัดโพธิ์ จำนวน ๒ รอบ ในรอบ ๑๑.๐๐ นาฬิกา และรอบ ๑๔.๓๐ นาฬิกา ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนและผู้สนใจ เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ ในช่วงการนำชม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานกรุงเทพมหานคร ได้มีการเผยแพร่เกร็ดความรู้ขณะนำชมผ่านการ Live สดใน Facebook : TAT Bangkok ซึ่งได้รับความสนใจและเข้าชมจาก Fanpage ใน FB โดยมียอดผู้เข้าชม จำนวน ๑,๕๑๕ ครั้ง

การนำผู้เข้าร่วมเสวนาชมบริเวณภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

๓.๓ วันเสาร์ที่ ๗ - วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑ จัดโดย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

วันเสาร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๑ มีการจัดเสวนา เรื่อง นวดไทย คุณค่าภูมิปัญญาสู่มรดกโลก การอภิปราย เรื่อง “นวดไทย” ในมุมมองของต่างชาติ (International Perspective on NUAD THAI) และการอภิปราย เรื่อง ศิลาจารีกวัดโพธิ์ : ตำราแผนนวดของไทย โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

นายประทีป สุนทรารชุน รองศาสตราจารย์ ดร. กำโชค เผือกสุวรรณ และนายชูสิทธิ์ คุปต์วิวัฒน์
อนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ร่วมกิจกรรม เมื่อวันเสาร์ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๑
จัดกิจกรรมโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑ มีการอภิปรายเรื่อง ฤาษีตัดตน มรดกบรรพชนเพื่อการดูแลสุขภาพอย่างร่วมสมัย การอภิปรายเรื่อง การบริหารร่างกายด้วยฤาษีตัดตน โดยวิทยากรจาก โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน และการอภิปราย เรื่อง ๑๐๐ ตำรับยาดี จากชุมทรัพย์ภูมิปัญญาไทย โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร. กำโชค เผือกสุวรรณ พันตำรวจเอก ยงยุทธ ภัคดีมงคล อนุกรรมการด้านศิลปะ และวัฒนธรรม ร่วมกิจกรรม เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๑
จัดกิจกรรมโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

การแสดงนิทรรศการแสดงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทย
การสาธิตการนวดแผนไทย และการจำหน่ายยาสมุนไพร ซึ่งจัดแสดงตลอดงานทั้ง ๕ วัน
ตั้งแต่วันที่ ๐๙.๐๐ - ๑๘.๐๐ นาฬิกา

บทที่ ๔

ข้อเสนอและความคิดเห็นการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

๑. ข้อเสนอและความคิดเห็น

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในคณะกรรมการการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดโครงการศึกษามรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทย ผ่านอักษรจารึกจิตรกรรมฝาผนัง และศิลปวัตถุ เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน และสืบทอดตามอำนาจหน้าที่ในส่วน ของฝ่ายนิติบัญญัติตามที่ได้รับมอบหมาย ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ในรูปแบบการเสวนาสาธารณะ การบรรยายการจัดนิทรรศการ การสาธิต การจำหน่ายยาสมุนไพร และผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม (กรมศิลปากร และกรมส่งเสริมวัฒนธรรม) กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และหน่วยงานในพื้นที่ (กรุงเทพมหานคร และสถานีตำรวจนครบาล) ระหว่างวันที่ ๔ - ๘ เมษายน ๒๕๖๑ พร้อมกับได้รับความร่วมมือจาก สถาบันการศึกษา มูลนิธิเครือข่ายวัฒนธรรมและภาคเอกชนในพื้นที่

ผลจากการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวทำให้ทราบผลโดยตรงและผลข้างเคียงต่อการอนุรักษ์ สืบสาน และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ได้รับความสนใจและตอบสนองจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี คณะกรรมการจึงมีความเห็นเกี่ยวกับผลสืบเนื่องต่อไปอีกว่า ในอนาคตมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของไทยในหลายด้านกำลังเป็นที่นิยมของคนรุ่นหลัง และชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นถือเป็นเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีของชาติไทย อาทิเช่น อาหารไทย ผลไม้ไทย ผ้าไทย และมวยไทย ฯลฯ เป็นต้น ในด้าน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนตะวันออกกำลังกลายเป็นทางเลือกที่สำคัญอีกทางหนึ่ง ในขณะที่ การแพทย์แผนปัจจุบันได้เจริญก้าวหน้ามาระยะหนึ่งแต่ปัญหาด้านการสาธารณสุขในบางกรณีก็ได้ลดลง และเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติให้รัฐต้องบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง แก่ประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟู สุขภาพด้วย ทำให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เป็นจำนวนมากซึ่งมีผลกระทบต่อด้านธุรกิจ ดุลการค้าด้านการแพทย์และเวชภัณฑ์จึงเห็นควรอนุรักษ์ สืบสาน และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมไทยด้วยการฟื้นฟูด้านการแพทย์แผนไทยอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของยุทธศาสตร์ โครงสร้าง ระบบงาน การจัดงบประมาณ บุคลากร และการจัดการกิจบางประการให้เหมาะสมต่อฝ่ายบริหาร ดังนี้

ก. กระทรวงวัฒนธรรม

๑. ประสานกับวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร และกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาและจัดหาสถานที่พัฒนาพิพิธภัณฑ์ถาวร และสิ่งจำลองในพื้นที่ใหม่หรือใกล้เคียง และเหมาะสมเป็นปริณทณของวัดให้เป็นอาคารที่สวยงาม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สนองต่อธุรกิจ การท่องเที่ยวลดภาระของวัดและเน้นการกำกับดูแลให้มากขึ้น

๒. สมควรให้กรมศิลปากรดำเนินการออกแบบจัดทำป้ายมรดกความทรงจำแห่งโลก ณ บริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับทราบ ว่าองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational,

Scientific and Cultural Organization) ได้ประกาศขึ้นทะเบียนให้จารีกวดโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกทั้งระดับภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก และระดับนานาชาติ

๓. พิจารณาและทบทวน (๑) กฎหมายว่าด้วยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และ (๒) กฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งตราขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เช่น การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การเคารพสิทธิของประชาชน บทลงโทษ ฯลฯ รวมทั้งประสานงานกับส่วนราชการอื่น เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

๔. อนุรักษ์และคุ้มครองเอกสารตำราแพทย์แผนไทย ตำราหลวง ตำราในแต่ละภูมิภาค โดยดำเนินการจดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร อีกทั้งให้ความรู้พื้นฐานและเผยแพร่ภูมิปัญญาให้แก่ประชาชน ทั้งทางด้านพิธีกรรมการไหว้ครู คติ และความเชื่อด้านนี้ด้วย

๕. ดำเนินการขึ้นทะเบียน ส่งเสริม และพัฒนาผู้ทรงคุณวุฒิด้านภูมิปัญญาด้านนี้ ในระดับชาติภูมิภาค และแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลสนับสนุน

ข. กระทรวงสาธารณสุข

๑. ขยายการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรคและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูที่เป็นทางเลือกในสถานพยาบาลต่าง ๆ และพัฒนามาตรฐานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒. จัดให้มีการศึกษา ผลิตบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยเพิ่มเติมในสถาบันการศึกษาของรัฐให้ทั่วถึงทุกภาค สนับสนุนทุนการศึกษา และรักษามาตรฐานการแพทย์แผนไทยเป็นการเฉพาะ

๓. จัดตั้งองค์กรเภสัชแพทย์แผนไทย งานวิชาการและการวิจัย จัดทำตำรายา รวมทั้งสนับสนุนการผลิตอาหารเสริม และเครื่องสำอางภายในประเทศเพื่อลดค่าใช้จ่ายภาครัฐและภาคเอกชน

๔. ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ของแพทย์ประจำตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ฯ และหน่วยงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถประสานการทำงานร่วมกันได้อย่างดี

๕. พัฒนากฎหมายด้านการแพทย์แผนไทย จัดทำยุทธศาสตร์ ๕ ปี ๑๐ ปี และ ๒๐ ปี ทั้งในด้านการงบประมาณ บุคลากร และลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ

๖. วิเคราะห์และส่งเสริมการใช้วัฒนธรรมไทย ความคิดและความเชื่อที่สร้างสรรค์ ทางด้านการแพทย์แผนไทยมาใช้ในการสาธารณสุข เพื่อการแก้ปัญหาโดยตรง ปัญหาข้างเคียง และต่อเนื่อง

ค. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๑. ปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดศักยภาพและคุณภาพในการอนุรักษ์ด้วย

๒. อบรมมัคคุเทศก์ให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ที่ถูกต้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังและเป็นการเฉพาะโดยเน้นบุคลากรในพื้นที่ และท้องถิ่นให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในท้องถิ่นนั้น

ง. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. ประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขในการสงวนรักษาและปลูกพืชสมุนไพรด้านการแพทย์แผนไทย และที่มีผลต่อเศรษฐกิจในทุกภูมิภาคทุกจังหวัด รวมทั้งขึ้นทะเบียนพืชพรรณที่สำคัญ และหายาก

๒. ประสานกับกระทรวงศึกษาธิการ (สถานศึกษา) กระทรวงมหาดไทย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร และให้ความรู้พื้นฐานแก่เยาวชนและประชาชนในพื้นที่

๓. พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ พืชพรรณ ให้สอดคล้องกับการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งการอนุรักษ์ สืบสาน และสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทย

จากกรณีศึกษาดังกล่าวนี้นำมาทำให้การอนุรักษ์ สืบสาน และสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านการแพทย์แผนไทยเกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารหลายหน่วยงาน นับแต่ ๔ กระทรวงหลักข้างต้นที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูการแพทย์แผนไทยเป็นทางเลือก และสนับสนุนให้มีการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว สงวนรักษาพืชพรรณสมุนไพรของไทย ช่วยลดภาระด้านงบประมาณของแผ่นดิน รวมทั้งการเสียดุลการค้าด้านยาและเวชภัณฑ์

ดังนั้น จึงเห็นควรส่งข้อเสนอและความเห็นดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

๒. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก

๑. ผู้เข้าร่วมชมกิจกรรมและร่วมเสวนา มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการได้มาซึ่งเกียรติบัตรการยกย่อง เชิดชูจาก UNESCO ให้จารีกวัตโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกได้ถูกต้อง ชัดเจนมากขึ้น (จากข้อมูลแบบสอบถามในการจัดเสวนา และจากการสอบถามปากเปล่าโดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง)

๒. ผู้เข้าร่วมชมกิจกรรมและร่วมเสวนา ต่างมีความเห็นตรงกันในการที่จะรับรู้และตระหนักต่อการพิทักษ์รักษาภูมิปัญญาไทย ในวัดโพธิ์ โดยต้องการให้ยกระดับขึ้นสู่ทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร่งด่วน (จากข้อมูลแบบสอบถามในการจัดเสวนา เรื่อง การยกระดับภูมิปัญญาสู่ทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน ๑๕๒ ตัวอย่าง)

๓. ได้แนวคิดในการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรมเชิงบูรณาการระหว่างองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ได้แนวคิดในการเผยแพร่เกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีอันยิ่งใหญ่ที่วัดพระเชตุพน วิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก อันเนื่องมาจากปัจจัยองค์ประกอบสำคัญยิ่งคือ จารีกภูมิปัญญาไทยในวัดโพธิ์ ซึ่งควรอย่างยิ่งจักต้องจัดทำเป็นป้ายประกาศ

ถาวรวัตถุให้ผู้เข้ามาเยี่ยมชมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เห็นเด่นชัด รวมทั้งเป็นประโยชน์ในการเป็นสื่อนำไปสู่การเข้าถึงศาสตร์ต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาไทยในวัดโพธิ์

๕. ได้แนวคิดในการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จารึกวัดโพธิ์...เส้นทางสู่มรดก

ความทรงจำแห่งโลก

ประภาพร จันทร์คมี่*

ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของไทย เป็นศาสตร์และศิลป์ที่ได้รับการสืบทอดมาแต่โบราณกาล จนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมโลกมาช้านาน และในปีนับเป็นอีกครั้งหนึ่งที่องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือยูเนสโก (UNESCO) ได้ประกาศรับรองขึ้นทะเบียนจารึกวัดโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ยังความภาคภูมิใจแก่คนไทยทุกคนเป็นอย่างยิ่ง

หากย้อนกลับไปเมื่อ ๑๙ ปีที่ผ่านมา พ.ศ. ๒๕๓๕ องค์การยูเนสโกได้ริเริ่มจัดตั้งแผนงานมรดกความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาของโลก ซึ่งเป็นเอกสารหรือวัตถุที่สะท้อนถึงความหลากหลายในด้านวัฒนธรรมและความคิดริเริ่มของมนุษยชาติ หรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ โดยเชิญชวนให้ประเทศสมาชิกของยูเนสโกจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก เพื่อพิจารณาสืบค้นและขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำของชาติที่ควรจะอนุรักษ์ สืบทอดเรียนรู้และเผยแพร่ให้กว้างขวางในยุคของเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย ซึ่งหากมีมรดกความทรงจำรายการใดมีคุณค่าควรแก่การขึ้นทะเบียนในระดับภูมิภาคและระดับโลก ให้ดำเนินการเสนอไปยังองค์การยูเนสโก เพื่อพิจารณาและประกาศขึ้นทะเบียนในระดับที่เหมาะสมต่อไป

ในการนี้ คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เป็นประธานกรรมการ และคณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์และเผยแพร่เอกสารมรดกภูมิปัญญาไทยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่พิจารณาสืบค้นและขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำของชาติที่ควรจะอนุรักษ์ สืบทอดเรียนรู้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

ผลจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก ได้พิจารณานำเสนอมรดกความทรงจำของชาติให้องค์การยูเนสโกพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำของโลกในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และระดับนานาชาติ จำนวน ๔ รายการ ตามลำดับ ดังนี้

* นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ

๑. จารึกพ่อขุนรามคำแหง ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. จารึกวัดโพธิ์ ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. เอกสารจดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปการบริหารการปกครองประเทศสยาม พ.ศ. ๒๔๑๑ – ๒๔๕๓ ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

๔. จารึกวัดโพธิ์ ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ส่วนกระบวนการนำเสนอจารึกวัดโพธิ์ขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำแห่งโลกนั้น คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลกได้ดำเนินการอย่างมีขั้นตอนมาโดยลำดับ เริ่มจากการประชุมพิจารณาถึงคุณค่าและความสำคัญของจารึกวัดโพธิ์ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในสรรพวิชาต่าง ๆ ของบรรพชนไทย ด้วยเหตุนี้ จึงเสนอให้จัดการสัมมนาเครือข่ายระดับชาติด้านการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาไทย ครั้งที่ ๒ เรื่อง **การเสนอจารึกวัดพระเชตุพน เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก** เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อระดมความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการสนับสนุนจากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร และกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม

ต่อมาคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลกได้ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวม และประมวลคุณค่าความสำคัญของจารึกวัดโพธิ์ พร้อมทั้งพิจารณานำเสนอจารึกวัดโพธิ์ ต่อองค์การยูเนสโก เพื่อขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ในเวลาต่อมา องค์การยูเนสโก ได้จัดทำการประชุมคณะกรรมการของยูเนสโก แห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก (UNESCO Memory of the World Committee for the Asia Pacific Regional – MOWCAP) เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย มีมติรับรองจารึกวัดโพธิ์ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และในวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันสวรรคตในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงมีคุณูปการต่อการบูรณปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์ใน การนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายพงศ์กร อรรถนพพร) ได้ร่วมกันถวายประกาศนียบัตรมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แต่พระธรรมปัญญาบดี เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน

ต่อมาคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำโลกได้เล็งเห็นว่าเนื้อหา ของจารึกวัดโพธิ์มีผลต่อมวลมนุษยชาติในวงกว้าง จึงพิจารณานำเสนอจารึกวัดโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับนานาชาติต่อไป และใน พ.ศ. ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการ มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการอนุรักษ์และเผยแพร่จารึกวัดโพธิ์ โดยมี ดร. ม.ร.ว. รุจยา อาภากร เป็นประธานอนุกรรมการ ซึ่งกำหนดให้มีการประชุมอย่างต่อเนื่องทุกเดือน เพื่อระดมความรู้ และข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนการอนุรักษ์และเผยแพร่จารึกวัดโพธิ์ตามหลักการอนุรักษ์สากล ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณานำเสนอกรอบดำเนินงานต่อองค์การยูเนสโก เป็น ๔ กลุ่ม คือ

๑. การสำรวจและจัดทำทะเบียนจารีกวัตโพธิ์
๒. การบันทึกข้อมูลทะเบียนเข้าสู่ระบบดิจิทัล
๓. การจัดทำแผนการอนุรักษ์จารีกวัตโพธิ์
๔. การเผยแพร่ข้อมูลจารีกวัตโพธิ์

ผลการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานานาชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลกของยูเนสโก ครั้งที่ ๑๐ (The Tenth Meeting of the International Advisory Committee for the Memory of the World Programme of UNESCO) ณ มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ เมืองแมนเชสเตอร์ สหราชอาณาจักร องค์การยูเนสโกได้มีมติรับรองให้จารีกวัตโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกในระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

จากการที่จารีกวัตโพธิ์ได้รับการประกาศยกย่องเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกครั้งนี้ ยังผลให้คุณค่าของภูมิปัญญาไทยเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคมโลก ด้วยจารีกวัตโพธิ์เป็นแหล่งเรียนที่บรรพชนได้สร้างสรรค์ไว้ให้แก่ลูกหลาน ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดองค์ความรู้ให้คงอยู่เป็นมรดกความทรงจำแห่งชาติและมรดกความทรงจำแห่งโลกสืบไปในกาลเบื้องหน้า

ภาคผนวก ข

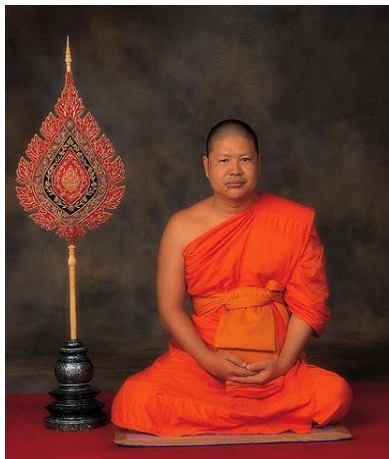
(๗)

รายนามบุคคลและหน่วยงานผู้ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม
โครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

๑. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

พระเทพวิราภรณ์ เจ้าอาวาส

พระราชเวที ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระราชรัตนสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระครูวิริยธารงค์ ฐิตวิริโย ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระมหาอดุม ปญญาโก กรรมการ

๒. กระทรวงวัฒนธรรม

นายวีระ โรจน์พจนรัตน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

นายอนันต์ ชูโชติ
อธิบดีกรมศิลปากร

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

นางพิมพ์รวี วัฒนวรังกูร
อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

นางสาวทัตชล เทพกำปนาท
ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม

นางสาววราพรรณ ชัยชนะศิริ
ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม

นางมนัสศรี ตันไ้
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเครือข่าย
ท้องถิ่นและชุมชน

๓. กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

นายแพทย์ ปิยะสกล สกลสัตยาทร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต
อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์
รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทย
และการแพทย์ทางเลือก

นางสาวนีย์ กุลสมบุญ
ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

๔. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กรมการท่องเที่ยว

นายอนันต์ วงศ์เบญจรัตน์
อธิบดีกรมการท่องเที่ยว

๖. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

นายยุทธศักดิ์ สุภสร
ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

นางรติวัฒน์ บุญประคอง
ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานกรุงเทพมหานคร

๗. สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

นายเฉลิมพล โชตินุชิต
ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว
กรุงเทพมหานคร

นางกนกรัตน์ พันธุ์ธรา
รองผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา
และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

นายระพีพัฒน์ เกษโกศล
หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาการท่องเที่ยว กองการท่องเที่ยว

๘. มูลนิธิพระพุทธรูปทองคำ

นายปรีดา ตั้งตรงจิตร
กรรมการมูลนิธิพระพุทธรูปทองคำ และผู้อำนวยการโรงเรียนนวดแผนโบราณ

ภาคผนวก ค

สื่อมวลชนรายงานข่าวภายหลังการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

สยามรัฐ	Section: First Section/บทหน้า - สกู๊ป - การเมือง			
	วันที่: พุธ 28 มีนาคม 2561			
	ปีที่: 68	ฉบับที่: 23690	หน้า: 1 (บนซ้าย), 2	
	Col.Inch: 150.69	Ad Value: 158,224.50	PRValue (x3): 474,673.50	ศิลปิน: สีสี่
Siam Rath Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,050	หัวข้อข่าว: รายงานพิเศษ: 'วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม' มรดกความทรงจำแห่งโลก			

'วัดโพธิ์'
มรดกความทรงจำแห่งโลก > 2

'วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม' มรดกความทรงจำแห่งโลก

รายงานพิเศษ

๑ ทีมข่าวหน้า 1

หมายเหตุ : คณะอนุกรรมการด้าน ศิลปะและวัฒนธรรม ในคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้เสนอให้คณะกรรมการจัดโครงการมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ต่อมา คณะกรรมาธิการได้เห็นชอบและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันจัดโครงการดังกล่าว ในระหว่างวันที่ 4-8 เม.ย.นี้ เพื่อนำเสนอ คุณค่ามรดกภูมิปัญญาของไทยที่ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ สร้างการรับรู้และความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมระดับชาติและนานาชาติ

ทั้งนี้ ความสำคัญของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก อีกทั้งเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมองค์ความรู้จากปราชญ์ของไทยและสรรพศิลป์ปะวิทยาการต่างๆ เช่น ตำราการแพทย์ โบราณคดี

และวรรณกรรม โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน มาจารึกลงบนแผ่นหินอ่อน ประดับไว้ตามบริเวณผนัง เสาพระระเบียงรอบพระอุโบสถ พระวิหาร พระวิหารคด และศาลารายรอบพระมณฑปภายในวัด

ทางด้านองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(ยูเนสโก) ได้ประกาศให้จารึกวัดโพธิ์เป็นหนึ่งในมรดกเอกสารที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับมรดกโลกแห่งวัฒนธรรมแห่งโลก โดยจารึกวัดโพธิ์ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนในระดับภูมิภาคอาเซียนและแปซิฟิก เมื่อ พ.ศ. 2551 และเป็นความทรงจำแห่งโลก ในปี พ.ศ. 2555

ด้วยเหตุนี้คณะอนุกรรมการด้าน ศิลปะและวัฒนธรรมฯ ได้พิจารณาเห็นถึงความสำคัญในการนำเสนอจารึกวัดโพธิ์เพื่อสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมของจารึกวัดโพธิ์ และสร้างการรับรู้ถึงมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมของไทยที่มีคุณค่าระดับสากลออกจากรั้วสถานต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

อีกทั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้ความสนพระราชหฤทัยต่อการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติในทุกแขนงตั้งนั้นเพื่อเป็นการสนองพระราชปณิธานดังกล่าว จึงเห็นควร

ให้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของไทยให้ยั่งยืนสืบไป

9 สิ่งมหัศจรรย์วัดโพธิ์

สำหรับสถานที่ตั้งของวัดพระเชตุพนนั้นอยู่ที่ถนนสนามไชยข้างพระบรมมหาราชวัง เป็นวัดเก่าแก่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้เล่าเรียนพระปริยัติธรรม วัดนี้ถือเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 1 เมื่อถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดโพธิ์ใหม่ทั้งหมดและได้นำเอาตำราวิชาการด้านต่างๆ มาจารึกไว้โดยรอบ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน

ทั้งนี้ในวัดนั้นมีสิ่งทีถือเป็นความมหัศจรรย์ ด้วยกันถึง 9 สิ่ง ได้แก่

1.พระพุทธรูปไสยาสน์ องค์ใหญ่ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 ก่ออิฐถือปูนปิดทองทั้งองค์ มีความยาว 46 เมตร สูง 15 เมตรที่ฝ่าพระบาทแต่ละข้างมีลวดลายประดับมุกเป็นภาพมงคล 108 ประการอันเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของมหาบุรุษตามคติของอินเดีย

2.มัทศรรย์ตำราเวชเชตุพน ศิลาจารึกตำราเวดแผนโบราณมีจิตกรรมลายเส้นบอกตำแหน่งนวดนับเป็นบันทึกที่รวบรวมสรรพวิชาทั้งการแพทย์ การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์การสร้างวัดและ

สยามรัฐ Siam Rath Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,050	Section: First Section/บหน้า - สฎุ๊ป - การเมือง วันที่: พุธ 28 มีนาคม 2561 ปีที่: 68 ฉบับที่: 23690 หน้า: 1(บนซ้าย), 2 Col.Inch: 150.69 Ad Value: 158,224.50 PRValue (x3): 474,673.50 คลิป: สีสี่ หัวข้อข่าว: รายงานพิเศษ: "วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม" มรดกความทรงจำแห่งโลก
---	---

วรรณคดี จึงถือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย

3.มัทศจรรย์เจดีย์ สิริรัชกาล เป็นมหาเจดีย์ขนาดใหญ่ 4 องค์ องค์พระเจดีย์นั้นเป็นแบบเจดีย์ย่อมัลลิสองประดับด้วยกระเบื้องเคลือบ อันประกอบด้วยพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ 1-4

4.มัทศจรรย์ต้นตำนานสงกรานต์ไทย

คติความเชื่อด้านสงกรานต์ ซึ่งรัชกาลที่ 3 ให้จารึกลงในแผ่นศิลาติดไว้ที่วัดโพธิ์ เป็นเรื่องเล่าถึงความเป็นมาของประเพณีดังกล่าวโดยสมมติผ่านเรื่องราวธรรมบาลกุมารและนางสงกรานต์ที่ทั้งเจ็ดเทียบกับแต่ละวันในสัปดาห์

5.มัทศจรรย์มรดกโลกวัดโพธิ์ ซึ่งรัชกาลที่ 3 ทรงให้นามองค์ความรู้จากปราชญ์

ของไทย เช่น ตำราการแพทย์ โบราณคดี วรรณกรรม โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน จารึก ลงบนแผ่นหินอ่อนประดับไว้ตามบริเวณผนังภายในวัด ซึ่งความรู้ที่จารึกไว้บนแผ่นศิลาในปัจจุบันรวมเรียกว่า ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน โดยองค์การยูเนสโกมีมติรับรองขึ้นทะเบียนศิลาจารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นเอกสารมรดกความทรงจำแห่งโลก

สยามรัฐ Siam Rath Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,050	Section: First Section/หน้า - สดุดี - การเมือง วันที่: พุธ 28 มีนาคม 2561 ปีที่: 68 ฉบับที่: 23690 หน้า: 1 (บนซ้าย), 2 Col.Inch: 150.69 Ad Value: 158,224.50 PRValue (x3): 474,673.50 คลิป: สีสี่ หัวข้อข่าว: รายงานพิเศษ: 'วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม' มรดกความทรงจำแห่งโลก
---	---

6.มัทศรีย์ตำนานยักษ์วัดโพธิ์ บอกเล่าเรื่องราวตำนานเกี่ยวกับยักษ์วัดโพธิ์และยักษ์วัดแจ้งซึ่งทำให้เกิดตำนานในปัจจุบัน

7.มัทศรีย์ผ่านภรณ์โกสินทร์ พระอุโบสถหลังเก่าของวัดโพธารามตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ภายหลังการสถาปนาพระอุโบสถหลังใหม่ของวัดพระเชตุพนแล้วจึงได้ลดฐานะเป็นศาลาการเปรียญโดยภายในมี "พระพุทธรูป" ประดิษฐานเป็นพระประธาน

ทั้งนี้วัดโพธิ์เป็นวัดโบราณสมัยอยุธยาที่มีมาก่อนการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี โดยมีชื่อว่า "วัดโพธาราม" และแม้ว่าไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในรัชกาลใด แต่นักวิชาการได้เสนอข้อมูลที่น่าสนใจว่า เนื่องจากวัดโพธิ์ไม่ปรากฏในแผนที่เมืองบางกอกของฝรั่งเศส ซึ่งวาดขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วัดโพธารามจึงควรมีอายุหลังรัชกาลดังกล่าว

เมื่อกรุงธนบุรีได้รับการสถาปนาเป็นราชธานี วัดโพธารามซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรุงธนบุรีฝั่งตะวันออกจึงได้รับการยกฐานะ

ขึ้นเป็นพระอารามหลวงด้วยต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ ทรงย้ายพระบรมมหาราชวังมาอยู่ ณ ตำแหน่งปัจจุบัน วัดโพธาราม จึงอยู่หลังวังรัชกาลที่ 1 จึงทรงมีพระราชศรัทธาปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งพระอาราม ใน พ.ศ.2331 โดยทรงสร้างพระอุโบสถ พระระเบียง และพระวิหาร รวมถึงเจดีย์ศรีสรรเพชญ์อาณาน และโปรดให้อัญเชิญพระพุทธรูปจากวัดร้างในหัวเมือง

ต่างๆมาประดิษฐานไว้ที่พระระเบียง

จากนั้นยังได้พระราชทานนามวัดใหม่ ว่า "วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม" คำว่า "เชตุพน" มีที่มาจากคำว่า "เชตุวัน" หรือ "ป่าของเจ้าเขต" อันเป็นชื่อพระอารามสำคัญที่เมืองสาวัตถีในสมัยพุทธกาล เป็นวัดที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ยาวนานที่สุด การที่รัชกาลที่ 1 ทรงเปลี่ยนนามของวัดอาจแสดงว่าพระองค์ทรงเปรียบพระองค์เองประหนึ่งพระเจ้าปเสนทิโกศล กษัตริย์เมืองสาวัตถีผู้เป็นอัครศาสนูปถัมภกที่ยิ่งใหญ่ในสมัยพุทธกาลก็เป็นได้

ส่วนสร้อยนามของวัดในปัจจุบันคือ "มัลลาราม" นั้นได้รับการเปลี่ยนภายหลังในสมัยรัชกาลที่ 4 วัดพระเชตุพนฯได้รับการบูรณะครั้งใหญ่อีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยมีการรื้อพระอุโบสถเดิมสมัยรัชกาลที่ 1 ลง และสร้างใหม่ นอกจากนี้ยังมีการสร้างพระเจดีย์อีกสององค์บนข้างเจดีย์ของรัชกาลที่ 1 รวมถึงหอพระไตรปิฎกซึ่งอยู่บริเวณตะวันตกของวัด อาคารหลังนี้เดิมเป็นพระอุโบสถวัดโพธาราม ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ภายหลังการสถาปนาพระอุโบสถหลังใหม่ของวัด พระเชตุพนฯแล้วจึงได้ลดฐานะเป็นศาลาการเปรียญโดยภายในมี "พระพุทธรูป" ประดิษฐานเป็นพระประธาน

8.มัทศรีย์วิจิตร พระพุทธเทวปฏิมากร ภายในพระอุโบสถ ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากร เป็นพระพุทธรูปปาง

สมาธิ ซึ่งรัชกาลที่ 1 ทรงอัญเชิญมาจากวัดศาลาสีหน้า ด้วยประสงค์ตั้งมั่นแน่วแน่ว่าที่แห่งนี้จะเป็นพระนครอย่างถาวร

9.มัทศรีย์ดำรับนวดแผนไทย รัชกาลที่ 1 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้รวบรวมการแพทย์แผนโบราณและศิลปะวิทยาการครั้งกรุงศรีอยุธยาไว้ทรงพระราชดำรินำเอาทำดัดตนอันเป็นการพักผ่อนอิริยาบถแก่เมื่อย ตามส่วนต่างๆของร่างกาย และประยุกต์กับคติไทยที่ยกย่องฤๅษีเป็นครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่างๆ เป็นรูปฤๅษีดัดตน แสดงท่าไว้ที่วัดเพื่อให้ราษฎรทั่วไปได้ศึกษา เล่าเรียนและรักษาโรคได้อย่างกว้างขวาง

ประวัติโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ นั้นต้องถือว่าการแพทย์แผนไทยและการนวดแผนโบราณนั้นมีประวัติความเป็นมาคู่กับชาติไทยมาแต่สมัยโบราณ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรมแพทย์และกรมหมอนวดนั้นถือได้ว่าเป็นกรมใหญ่ต้องรับใช้เบื้องพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิดตามทำเนียบศักดิ์ดินาข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนในกฎหมายตราสามดวง เล่ม 1 (พ.ศ.1998) บันทึกไว้ว่า "หลวงรักษาราชเจ้ากรมหมอนวดขวาและหลวงราชเจ้ากรมหมอนวดซ้าย ถือนาค 1,600 ไร่ ขุนกัณฑ์องค์และขุนองค์รักษาลัดกรมขวาและซ้าย นาค 800 ไร่ หมื่นแก้ววรวเลือก หมื่นวาโยวาท และหมื่นวาโยชัย นาค 600 ไร่"

สยามรัฐ Siam Rath Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,050	Section: First Section/บทหน้า - สักดิ์ - การเมือง		
	วันที่: พุธ 28 มีนาคม 2561		
	ปีที่: 68	ฉบับที่: 23690	หน้า: 1 (บนซ้าย), 2
	Col.Inch: 150.69	Ad Value: 158,224.50	PRValue (x3): 474,673.50 คลิป: สี่สี่
หัวข้อข่าว: รายงานพิเศษ: 'วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม' มรดกความทรงจำแห่งโลก			

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการรวบรวมตำรายาต่างๆขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกว่า "ตำราพระโอสถพระนารายณ์" การแพทย์แผนไทย ได้รับความนิยมน้อย กว้างขวาง มีการเปิดร้านจัดยาและขายยา สมุนไพรตามใบสั่งอยู่ทั่วไป ทั้งภายในและ ภายนอกกำแพงพระนคร แม้ในขณะนั้นมี ชี้นนาริชาวมังเสสได้นำการแพทย์แผน ตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยก็ไม่ได้ ได้รับความนิยมเท่าแพทย์แผนไทย

สยามกีฬา Slam Sport Circulation: 250,000 Ad Rate: 1,250	Section: First Section/กีฬาในประเทศ วันที่: จันทร์ 9 เมษายน 2561 ปีที่: 34 ฉบับที่: 12089 หน้า: 11(ซ้าย) Col.Inch: 19.76 Ad Value: 24,700 PRValue (x3): 74,100 คลิก: 111 หัวข้อข่าว: สนช.เปิดโครงการ'มรดกความทรงจำแห่งโลก วัดโพธิ์'

สนช.เปิดโครงการ'มรดกความทรงจำแห่งโลก วัดโพธิ์'

เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เปิดโครงการ "มรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร" หรือ "วัดโพธิ์" ณ ลานวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

เวลา 09.00 น. ศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติในฐานะประธานในพิธีเดินทางมาถึง ได้นำ คณะกรรมการฯ กราบสักการะพระพุทธรูปไสยาสน์บริเวณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม จากนั้น เยี่ยมชมนิทรรศการเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย และรับชมการสาธิตการนวดแผนไทย (แบบราชสำนักและแบบเขลยศักดิ์) การจำหน่ายยา สมุนไพร และการจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม จากนั้น พลตำรวจเอกพีชิต ครัวเดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้กล่าวรายงานการเสวนา และ ศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นประธานในพิธีเปิดครั้งนี้

ทั้งนี้ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติกล่าวว่า "การจัดงานในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ได้มีการใช้เวทีการเสวนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ

และภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และชุมชนในมิติต่างๆ อย่างรอบด้านเพื่อนำไปสู่แนวทางในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยให้อยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

และได้ขอเชิญประชาชนร่วมแต่งกายชุดประจำชาติไทย เข้าสักการะพระพุทธรูปไสยาสน์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร หรือเรียกกันว่า พระนอนวัดโพธิ์ เป็นพระพุทธรูปปางโปรดอสุรินทรานู ที่ประดิษฐานอยู่วัดโพธิ์ ซึ่งตั้งอยู่ติดกับพระบรมมหาราชวังด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพระนอนที่มีขนาดยาวเป็นอันดับสามของประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อครั้งที่ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามทั้งวัด องค์พระก่อด้วยอิฐถือปูน ลงรักปิดทองทั้งองค์ พระบาทของพระพุทธรูปไสยาสน์แต่ละข้าง กว้าง 1.5 เมตร ยาว 5 เมตร มีภาพมงคล 108 ประการ เป็นลวดลายประดับมุก ภาพมงคลแต่ละอย่างจะอยู่ในช่องสี่เหลี่ยมเล็กๆ ล้อมรอบด้วยภาพจักร ซึ่งอยู่ตรงกลางพระบาท ทั้งสองข้างมีภาพเหมือนกัน

ต้นแบบแผ่นป้ายมรดกความทรงจำแห่งโลก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
ซึ่งออกแบบโดยกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

แบบจำลองการติดตั้งแผ่นป้ายมรดกความทรงจำแห่งโลก
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

นางสาวอนรรฆวี คำภูมิ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
นายเจษฎา ลูประสงค์	นิติกรชำนาญการ
นางสาวสุภารัตน์ ลาท่า	นิติกรชำนาญการ
นายเนติ พันธุ์ชาญสง่า	วิทยากรชำนาญการ
นายวรศักดิ์ จันทร์ภักดี	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวกุลนิธิ ขุนทองจันทร์	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาววรัญญา อยู่จรรยา	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
นางสาวอุษา ปะกะตั้ง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวจุฑารัตน์ เขยล้อมขำ	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวสร้อยทิพย์ สร้อยพูล	พนักงานสนับสนุนการประชุม
นางสาวอังสนา เนตรทอง	พนักงานสนับสนุนการประชุม

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่สำนักกรรมการ ๓

- โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๗ - ๘ โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๘